

### บทที่ 3

#### การรับฟังพยานตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 227/1 กับการพิสูจน์จนสิ้นสงสัย

ในบทที่ 2 ได้ศึกษาถึงแนวความคิดที่เกี่ยวข้องกับหลักการพิสูจน์จนสิ้นความสงสัยตามสมควรในคดีอาญา สำหรับในบทที่ 3 จะเป็นการศึกษาการรับฟังพยานตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 227/1 กับการพิสูจน์จนสิ้นสงสัยโดยเฉพาะอย่างยิ่งใน การรับฟังพยานบอกเล่า พยานขัดทอด พยานที่จำเลยไม่มีโอกาสถามค้าน หรือพยานหลักฐานที่มีข้อบกพร่องประการอื่นอันอาจกระทบถึงความน่าเชื่อถือ ดังจะได้พิจารณาโดยลำดับ

#### 3.1 การพิสูจน์จนสิ้นสงสัยตามกฎหมายไทย

ในคดีอาญา จำเลยได้รับการสันนิษฐานว่าเป็นผู้บริสุทธิ์จนกว่าโจทก์จะสามารถแสดงพยานหลักฐานพิสูจน์ต่อศาลได้ว่า จำเลยเป็นผู้กระทำความผิดจริงตามข้อกล่าวหา หลักในการดำเนินคดีอาญาของโจทก์จึงมีภาระการพิสูจน์ (burden of proof) ความผิดของจำเลยจนกว่าจะสิ้นสงสัยในทุก ๆ องค์ประกอบของความผิดตามที่กฎหมายกำหนดไว้ หากโจทก์ไม่มีพยานหลักฐานเพียงพอที่จะพิสูจน์ความผิดของจำเลยตามข้อกล่าวหาแล้ว จำเลยจะได้รับการปลดปล่อยให้พ้นข้อกล่าวหาไปในที่สุด และไม่ว่าแท้จริงแล้วจำเลยจะเป็นผู้กระทำความผิดจริงหรือไม่ จะไม่มีการพิจารณาในเรื่องนี้อีกต่อไป ภาระการพิสูจน์ความผิดนี้เป็นหน้าที่ของโจทก์ตลอดเวลาในการดำเนินคดี จะไม่มีการเปลี่ยนแปลงให้กลายเป็นหน้าที่ของจำเลยที่ต้องพิสูจน์ถึงความบริสุทธิ์ของตนเอง หรือต้องพิสูจน์หักล้างข้อกล่าวหาของโจทก์ตามฟ้องก่อน แม้ว่าจำเลยอาจต้องมีหน้าที่ที่ต้องแสดงพยานหลักฐานเพื่อยืนยันข้อต่อสู้ของตนตามที่ตนให้การต่อสู้คดีไว้ก็ตาม ก็ไม่เป็นผลทำให้จำเลยต้องมีภาระการพิสูจน์ในคดีแทนโจทก์ และระดับของการพิสูจน์ข้อกล่าวหาของโจทก์นั้นต้องเป็นการพิสูจน์ความผิดของจำเลยจนสิ้นสงสัยว่าจำเลยเป็นผู้กระทำความผิดจริง

อย่างไรก็ตาม ระดับของการพิสูจน์จนสิ้นสงสัยตามข้อกล่าวหาของโจทก์เป็นเพียงดุลพินิจของศาลที่ศาลพอใจต่อการพิสูจน์ด้วยพยานหลักฐานทั้งหมดในคดีแล้ว การกำหนดระดับความพอใจของศาลไม่มีมาตรฐานที่แน่นอนในการวัด แต่ขึ้นอยู่กับการวิเคราะห์ของศาลโดยอาศัยความรู้และความเข้าใจ รวมทั้งประสบการณ์ของศาลเองประกอบเข้าด้วยกัน ความสงสัยที่เกิดขึ้น

ในใจของศาลอาจเป็นกรณีที่เกิดจากเนื้อหาพยานหลักฐานที่พิสูจน์ความผิดของจำเลยไม่เพียงพอที่ศาลจะลงโทษจำเลยตามข้อกล่าวหาได้ หรือเกิดจากพยานหลักฐานของจำเลยไม่อาจพิสูจน์ให้เป็นที่พอใจต่อศาลได้ว่า พยานหลักฐานของโจทก์ที่พิสูจน์การกระทำความผิดของจำเลยไม่น่าเชื่อถือว่าเป็นความจริงโดยปราศจากข้อสงสัย ซึ่งความสงสัยนี้จะไม่ใช่เป็นเพียงจินตนาการการจับผิดหรือความน่าจะเป็นไปได้ของข้อสงสัย แต่ต้องเป็นข้อสงสัยที่เกิดจากเหตุผลและความเข้าใจอันเกิดจากการพิจารณาพยานหลักฐานของคู่ความในคดี เป็นทัศนคติที่ศาลเห็นว่ามีความไม่เป็นธรรมเกิดขึ้นจากการพิจารณาตัดสินข้อเท็จจริงในคดีแล้ว โดยปราศจากอคติ (candid) และมีการสืบพยานหลักฐานอย่างเป็นธรรมด้วยความรอบคอบอย่างวิญญูชน (reasonable man) เมื่อมีข้อสงสัยตามสมควรว่าจำเลยกระทำความผิดจริงหรือไม่ ศาลจะยกประโยชน์แห่งความสงสัยให้แก่จำเลย<sup>1</sup>

มาตรฐานการพิสูจน์จนปราศจากข้อสงสัยตามสมควรนี้เป็นมาตรฐานที่ใช้เป็นสากลในการที่โจทก์ต้องพิสูจน์ความผิดของจำเลยดังที่กล่าวแล้วในตอนต้น ดังนั้น จึงไม่มีปัญหาว่าในชั้นพิจารณาพิพากษาจะต้องใช้มาตรฐานการพิสูจน์ในระดับใด แต่มีปัญหว่า อย่างไรจึงจะเรียกว่าปราศจากข้อสงสัยตามสมควร ซึ่งเป็นเรื่องยากที่จะให้คำจำกัดความที่ชัดเจน ทั้งนี้ความไม่ชัดเจนอันมีลักษณะเป็นนามธรรมมากกว่ารูปธรรมที่ทุกคนสามารถเข้าใจและนำไปปฏิบัติได้นี้ ส่งผลให้แม้ทุกฝ่ายไม่ว่าจะเป็นตำรวจ คู่ความและศาลซึ่งต่างก็ทราบที่ต้องพิสูจน์ถึงระดับปราศจากข้อสงสัยศาลจึงจะลงโทษจำเลยได้ ยังเกิดความแตกต่างในการพิจารณาพยานหลักฐานซึ่งเกิดจากไม่มีหลักเกณฑ์ที่ทำให้มาตรฐานดังกล่าวชัดเจนประกอบกับหน้าที่ความรับผิดชอบและทางปฏิบัติในปัจจุบันที่ทำให้มองมาตรฐานดังกล่าวแตกต่างกัน

ดังนั้น นอกจากจะพิจารณาว่าพิสูจน์จนปราศจากข้อสงสัยหมายถึงอะไรแล้ว ยังต้องพิจารณาว่า มีสิ่งใดที่จะทำให้มาตรฐานการพิสูจน์นี้มีความชัดเจนยิ่งขึ้นด้วย การพิจารณาว่าต้องพิสูจน์เพียงใดจึงจะปราศจากข้อสงสัยตามสมควรหรือปราศจากเหตุอันควรสงสัยนั้นพอจะแยกพิจารณาได้ดังต่อไปนี้

---

<sup>1</sup>ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 227 บัญญัติว่า

“ให้ศาลใช้ดุลพินิจวินิจฉัยชี้แจงน้ำหนักพยานหลักฐานทั้งปวง อย่างพิพากษาลงโทษจนกว่าจะแน่ใจว่ามีการกระทำความผิดจริงและจำเลยเป็นผู้กระทำความผิดนั้น

เมื่อมีความสงสัยตามสมควรว่าจำเลยได้กระทำความผิดหรือไม่ ให้ยกประโยชน์แห่งความสงสัยนั้นให้จำเลย”

### 3.1.1. พิจารณาจากวิญญูชนทั่วไป (Reasonable Person)

การพิจารณาว่าปราศจากข้อสงสัยตามสมควรหรือไม่นั้น ต้องพิจารณาว่า ข้อสงสัยนั้นต้องเป็นสาระสำคัญที่วิญญูชนทั่วไปควรสงสัย<sup>2</sup> ซึ่งต้องเป็นบุคคลที่อยู่ในสถานการณ์นั้น ๆ มิใช่พิจารณาจากผู้ที่มีความรู้เกี่ยวกับกฎหมายและไม่ใช้ความสงสัยของบุคคลที่มีความอ่อนแอทางจิตใจหรือโง่เขลา<sup>3</sup> เช่น หากเป็นการกระทำความผิดที่เกิดขึ้นในตลาดหลักทรัพย์ก็ต้องพิจารณาว่าบุคคลที่ทำงานหรือมีความรู้ด้านหลักทรัพย์จะเกิดความสงสัยเช่นนี้หรือไม่ มิใช่พิจารณาจากพ่อค้า แม่ค้าที่ไม่มีความรู้ ความชำนาญด้านหลักทรัพย์ หรือจำเลยถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดฐานฆ่าคนตาย การพิจารณาว่าปราศจากข้อสงสัยตามสมควรหรือไม่ ต้องพิจารณาว่า วิญญูชนที่อยู่ในสถานะแวดล้อมเช่นนั้นยังมีข้อสงสัยอยู่หรือไม่ว่าจำเลยกระทำความผิดหรือบริสุทธิ์ จะพิจารณาถึงเหตุอันควรสงสัยจากบุคคลที่มีได้อยู่ในสถานการณ์เช่นนั้นหรือพิจารณาจากบุคคลที่มีความรู้ด้านกฎหมายไม่ได้ หรือในประเทศที่ใช้ระบบการพิจารณาคดีโดยลูกขุน ลูกขุนจะเป็นผู้ชี้ขาดข้อเท็จจริงแห่งคดีว่าจำเลยกระทำความผิดหรือไม่ ลูกขุนก็ต้องพิจารณาข้อสงสัยโดยเปรียบเทียบวิญญูชนที่อยู่ในสถานการณ์เช่นนั้นว่า เขาจะเกิดความสงสัยหรือไม่ มิใช่พิจารณาจากความรู้สึกละเอียดของตัวลูกขุนเอง ซึ่งในทางปฏิบัติเป็นเรื่องยากที่จะให้ลูกขุนพิจารณาเช่นนั้น และลูกขุนก็มักจะตัดสินคดีตามสามัญสำนึก(common sense) ซึ่งจะมีอารมณ์เข้าไปเกี่ยวข้องด้วย ส่วนในประเทศที่มีผู้พิพากษาเป็นผู้วินิจฉัยชี้ขาดคดีเช่น ประเทศไทย ข้อสงสัยที่โจทก์จะต้องทำให้หมดไปนั้นศาลต้องพิจารณา บุคคลที่อยู่ในสถานการณ์เช่นนั้นจะเกิดความสงสัยหรือเชื่อว่าจำเลยกระทำความผิดหรือไม่ ทั้งนี้ข้อสงสัยยังขึ้นกับความหนักเบาของข้อหาด้วย

### 3.1.2 พิจารณาจากข้อสงสัยตามสมควร (Reasonable Doubt)

กรณีศาลจะพิพากษาลงโทษจำเลยตามที่โจทก์กล่าวอ้างนั้น โจทก์ไม่ต้องนำสืบให้ถึงขนาดว่าจำเลยต้องเป็นผู้กระทำความผิดอย่างสิ้นเชิง เนื่องจาก ข้อเท็จจริงต่าง ๆ ซึ่งผู้รับฟังคำบอกเล่าของคนอื่นโดยที่ตัวเองไม่ได้เห็นนั้นย่อมก่อให้เกิดข้อสงสัยได้มากมาย<sup>4</sup> หากโจทก์ต้อง

<sup>2</sup> ไสภณ รัตนกร, คำอธิบายกฎหมายลักษณะพยาน, พิมพ์ครั้งที่ 6 (กรุงเทพมหานคร: นิติบรรณการ, 2545), น. 462.

<sup>3</sup> Sir Rupert Cross, Evidence, Forth Edition (London: Bultterworths, 1974), p.98.

<sup>4</sup> พรเพชร วิชิตชลชัย, คำอธิบายกฎหมายลักษณะพยาน, พิมพ์ครั้งที่ 4 (กรุงเทพมหานคร: บริษัท เกรนโก จำกัด, 2542), น. 106.

พิสูจน์ถึงขนาดนั้นอาจไม่สามารถนำผู้กระทำความผิดมาลงโทษได้ ฉะนั้น โจทก์มีการแนะนำพยานเข้าสืบจนปราศจาก “ข้อสงสัยตามสมควร” เท่านั้น และเหตุอันควรสงสัยที่เป็นผลดีต่อจำเลยต้องเป็นเหตุผลสมควรให้เกิดความสงสัย เหตุอันควรสงสัยที่ห่างไกลต่อเหตุผลย่อมไม่เป็นเหตุให้ศาลพิพากษายกฟ้อง<sup>5</sup>

ในประเทศที่มีระบบการพิจารณาคดีโดยลูกขุน (Jury Trial) เช่น ประเทศสหรัฐอเมริกาจะมีลูกขุนซึ่งเป็นสามัญชนธรรมดา ไม่มีความรู้ด้านกฎหมายเป็นผู้วินิจฉัยข้อเท็จจริงว่า จำเลยกระทำความผิดหรือไม่ ส่วนผู้พิพากษามีหน้าที่สำคัญคือ ควบคุมการพิจารณาคดีและเป็นผู้ชี้แนะ (instruct) ให้ลูกขุน (Jury) ทราบว่า ลูกขุนจะต้องพิจารณาจากอะไรที่จะตัดสินว่าผู้้นั้นกระทำความผิด โดยจะอธิบายว่าอย่างไรจึงเรียกได้ว่า โจทก์พิสูจน์จนปราศจากข้อสงสัยอันสมควร

ตัวอย่างเช่น คดี Chavez v. California คดี Chavez มีปัญหาว่าเป็นคดีฆ่าคนตายโดยไม่เจตนาหรือไม่ (Second degree murder) ข้อเท็จจริงมีว่า Chavez ตั้งท้องโดยไม่มีพ่ออาศัยว่าเป็นคนอ้วนจึงไม่มีใครรู้ว่าเธอตั้งท้อง ปรากฏว่า Chavez เข้าไปในห้องน้ำแล้วคลอดลูกในห้องน้ำเอาทารกห่อผ้าไว้อย่างดี เสร็จแล้ว Chavez ก็ออกไปเที่ยว มีปัญหาว่า Chavez ได้ละเว้นในการที่จะดูแลชีวิตของบุตรที่เกิดมา ซึ่งตนเองมีหน้าที่ตามกฎหมาย เพื่อดูแลให้เขามีชีวิตรอดต่อไปหรือไม่ หมายความของ Chavez ผู้ประการหนึ่งว่า ทารกนั้นไม่มีสภาพบุคคล ดังนั้นจึงขาดองค์ประกอบความผิดของ Second degree murder

ผู้พิพากษาจึงบอกกับลูกขุนว่า หากท่านเชื่อโดยพยานหลักฐานว่า ทารกนั้นมีสภาพบุคคล ท่านก็วินิจฉัยว่า Chavez ผิดฐานฆ่าผู้อื่น เพราะว่าสภาพบุคคลได้เริ่มแล้ว ในการวินิจฉัยว่า สภาพบุคคลเริ่มหรือไม่นั้น หลักกฎหมายมีอยู่ว่า “สภาพบุคคลเริ่มเมื่อคลอด แล้วอยู่รอดเป็นทารก” และความอยู่รอดเป็นทารกนั้น ต้องวินิจฉัยว่า เมื่อเกิดจากครรภ์มารดาแล้ว ทารกได้เกิดมาในสภาพซึ่งมีชีวิตได้หายใจแล้ว และต่อมาตาย เช่นนี้สภาพบุคคลได้เริ่มแล้ว แต่ถ้าหากว่า ทารกได้เกิดมาในสภาพซึ่งไม่มีชีวิต ก็จะเป็นตามที่จำเลยต่อสู้ จะขาดองค์ประกอบความผิด เมื่อลูกขุนฟังพยานหลักฐานต่าง ๆ และหลักกฎหมายที่ผู้พิพากษาบอกแล้ว ก็บอกกับผู้พิพากษาว่า Chavez มีความผิดฐานฆ่าคนตายโดยไม่เจตนา (Second degree murder) การที่ลูกขุนได้พิจารณาและวินิจฉัยว่า Chavez ผิดฐานฆ่าคนตายโดยไม่เจตนา นั้น ลูกขุนได้ปรับหลักกฎหมาย โดยเฉพาะ

---

<sup>5</sup> คณะกรรมการสภาวิจัยแห่งชาติ สาขานิติศาสตร์, สำนักคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ, การประชุมนิติศาสตร์แห่งชาติ ครั้งที่ 2 พ.ศ. 2544, (กรุงเทพมหานคร: บริษัท พี.เอ. ลิฟวิ่ง จำกัด, 2544), น. 208-209.

หลักกฎหมายในเรื่องสภาพบุคคลว่าเริ่มเมื่อไร สภาพบุคคลมีหรือยัง โดยลูกขุนฟังจากพยานหลักฐานตามที่แพทย์ตรวจและบอกว่า ตรวจแล้วพบว่ามียาออกซิเจนอยู่ในปอด ลูกขุนจึงฟังว่าสภาพบุคคลเริ่มแล้ว การที่สภาพบุคคลเริ่มแล้วนี้ กฎหมายมีว่าอย่างไร ลูกขุนจะฟังจากศาลว่าสภาพบุคคลเริ่มเมื่อทารกมีชีวิต ดังนั้นจะเห็นได้ว่า ลูกขุนฟังหลักกฎหมายเรื่องสภาพกฎหมายเรื่องสภาพบุคคลจากที่ผู้พิพากษาบอก แล้วก็นำหลักกฎหมายนั้นไปปรับเข้ากับพยานหลักฐานที่ลูกขุนฟังแล้วก็เชื่อตามนั้น เมื่อเชื่อตามนั้นลูกขุนก็ตัดสินออกมาว่าจำเลยมีความผิด เมื่อลูกขุนวินิจฉัยดังกล่าวแล้ว ก็เป็นหน้าที่ของผู้พิพากษาต่อไปที่จะกำหนดโทษว่า สมควรลงโทษเพียงไร จึงไม่มีหลักกฎหมายที่ผู้พิพากษาจะปรับแล้ว จะเห็นได้ว่าผู้พิพากษาจะชี้แนวทางที่เหมาะสมเพื่อให้ทราบข้อเท็จจริงที่เกี่ยวข้องอย่างชัดเจน และการอนุมาพยานหลักฐานต่าง ๆ จะต้องทำอย่างไร ประการสำคัญคือ พิพากษาจะไม่แนะนำให้ลูกขุนฟังพยานหลักฐานจนสิ้นสงสัยด้วยประการทั้งปวง เพียงแต่ปราศจากข้อสงสัยอันสมควรก็เพียงพอ ดังนั้นในต่างประเทศ ถ้าศาลคดีใดแนะนำลูกขุนเช่นนี้ถือเป็นการพิจารณาที่ผิด ศาลสูงต้องยกคำพิพากษาของศาลชั้นต้นที่ลงโทษจำเลยนั้นหากเทียบกับประเทศไทย ผู้พิพากษาซึ่งเป็นผู้มีความรู้ทางด้านกฎหมายจะเป็นผู้พิจารณาข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายทั้งหมด

ปัญหาที่พบคือ ข้อสงสัยตามสมควรหรือเหตุอันควรสงสัย (Reasonable doubt) คืออะไร มีผู้พยายามที่จะจำกัดความหมายเพื่อประโยชน์ในการวินิจฉัยชี้ขาดคดี ซึ่งยังไม่มีกรให้คำจำกัดความได้ชัดเจน<sup>6</sup> แต่มีการอธิบายไว้ถึง reasonable doubt ไว้ดังนี้

ข้อสงสัยตามสมควรหรือเหตุอันควรสงสัยเกิดขึ้นหลังจากที่ผู้วินิจฉัยชี้ขาดคดีได้พิจารณาพยานหลักฐานทั้งหมดในคดีอย่างระมัดระวังแล้ว จะเกิดข้อสงสัยตามสมควรหรือเหตุอันควรสงสัยในคดีนั้นขึ้นไม่ว่าจะเกิดจากตัวพยานหลักฐานเองหรือเกิดจากไม่มีพยานหลักฐานก็ตามอันเป็นข้อสงสัยเช่นเดียวกับที่วิญญูชนสงสัยภายหลังจากได้พิจารณาพยานหลักฐานเดียวกัน<sup>7</sup> เป็นข้อสงสัยที่ทำให้วิญญูชนเกิดความลังเลใจที่จะกระทำในเหตุการณ์ที่สำคัญในชีวิต

---

<sup>6</sup> Jenny McEwan, Evidence and the Adversarial Process-The Modern Law, Second Edition(Oxford; Hart Publishing, 1998), pp. 81-84; D.W. Elliott, Phipson's Manual of the Law of Evidence, Tenth Edition(London: Sweet&Maxwell,1972), pp. 229-230.

<sup>7</sup>Lawrence M. Solan, "Convicting the Innocent Beyond A Reasonable Doubt:Some Lessons About Jury Instructions From the Sheppard Case, "Cleveland State Law Review, 2001, \*474(cite as: 49 Clev.St.L.Rev. 465) <available at www.westlaw.com>21/3/2006.

ของเขาการพิสูจน์จนปราศจากข้อสงสัยต้องพิสูจน์ว่าวิญญาณไม่ลังเลใจที่จะเชื่อและกระทำ เหตุการณ์เช่นนั้น กล่าวคือ หากพิจารณาเทียบกับวิญญาณทั่วไปแล้ว เหตุอันควรสงสัยเป็นข้อสงสัยที่เกิดขึ้นภายหลังจากซึ่งน้ำหนักพยานแล้ววิญญาณเห็นว่ามีข้อสงสัยอยู่ ข้อสงสัยดังกล่าวจึงต้องเปรียบเทียบกับวิญญาณคือบุคคลที่อยู่ในสภาวะการณ์เช่นนั้น มิใช่พิจารณาจากบุคคลทั่ว ๆ ไปที่มิได้อยู่ในเหตุการณ์เช่นนั้น ดังนั้นหากใจทักต้องพิสูจน์จนปราศจากข้อสงสัย ย่อมหมายถึงเมื่อมีการชั่งน้ำหนักพยานหลักฐานแล้ว วิญญาณไม่ลังเลใจว่ามีการกระทำที่เป็นความผิดนั้น<sup>8</sup> แสดงว่าการพิจารณาถึงความเกิดและมีอยู่ของข้อสงสัยนั้นจะพิจารณาในการชั่งน้ำหนักพยานหลักฐาน

แต่โดยความหมายของ “reasonable doubt” แล้วคือ ความสงสัยที่ขึ้นอยู่กับเหตุผลและสามัญสำนึก (common sense) ไม่ใช่ข้อสงสัยที่มาจากการจินตนาการหรือเป็นไปได้<sup>9</sup> หรือไม่มีขอบเขต ซึ่งเป็นไปไม่ได้ที่จะเป็นผู้บริสุทธิ์อย่างแท้จริง และข้อสงสัยตามสมควรนี้เป็นข้อสงสัยชนิดหนึ่งที่ทำให้วิญญาณลังเลใจที่จะกระทำ ดังนั้น การพิสูจน์จนปราศจากข้อสงสัยจะต้องพิสูจน์จนเชื่อว่า วิญญาณไม่ลังเลใจที่จะกระทำ ดังนั้น การพิสูจน์จนปราศจากข้อสงสัยจะต้องพิสูจน์จนเชื่อว่า วิญญาณไม่ลังเลใจที่จะกระทำ การพิสูจน์เพียงให้เห็นว่าเป็นไปได้ที่กระทำ ความผิดอันเป็นมาตรฐานที่ใช้ในคดีแพ่งไม่พอที่จะตัดสินว่าจำเลยกระทำความผิดในคดีอาญา<sup>10</sup> แต่ไม่ต้องพิสูจน์จนปราศจากข้อสงสัยที่อาจเกิดขึ้นได้ทั้งหมด ศาลสูงในต่างประเทศจึงเห็นว่าการพิสูจน์จนปราศจากข้อสงสัยตามสมควรจะใกล้เคียงกับปราศจากข้อสงสัยอย่างสิ้นเชิงมากกว่ามีน้ำหนักพยานหลักฐานที่มากกว่า

ในคดี Miller v. Minister of Pensions(1947) 63 T.L.R. 474 นั้น Lord Denning ได้อธิบายว่า “reasonable doubt” หมายถึง ข้อสงสัยซึ่งวิญญาณจะต้องมีในสถานการณ์ร้ายแรงที่เกิดขึ้นนั้น แต่ไม่รวมถึงกรณีที่ไม่อาจเกิดขึ้นได้ การพิสูจน์จนปราศจากข้อสงสัยตามสมควรมิได้หมายถึง พิสูจน์จนไม่เหลือแม้แต่เงาของความสงสัยหรือปราศจากข้อสงสัยอย่างสิ้นเชิง (beyond a shadow of a doubt) แต่ต้องพิสูจน์ให้เห็นระดับความเป็นไปได้ที่สูงมาก โดยลูกขุนจะพอใจว่าปราศจากข้อสงสัยอันสมควรเมื่อพยานหลักฐานนั้นผ่านการกลั่นกรองทางความคิดอย่างมีเหตุผล

---

<sup>8</sup>Charles P. Nemeth, Law & Evidence: A primer for Criminal Justice, Criminology, Law, and Legal Studies, (New Jersey: Prentice Hall, 2001), p.33.

<sup>9</sup>Jessica N. Cohen, *supra* note 53.

<sup>10</sup>David Allan Harris, “Proof Beyond a Reasonable Doubt”, published in the Burlington Post on June 13,2001, <available at [www.lawyers.ca/dgarris/articles/proofbeyondareasonabledoubt.tm](http://www.lawyers.ca/dgarris/articles/proofbeyondareasonabledoubt.tm)>13/05/2004

แต่ไม่ต้องถึงขนาดชัดเจนแน่แท้ ในขั้นตอนของการคิดบางครั้งจะอธิบายถึงมีจิตใจเชื่ออย่างแน่อนคือเชื่อว่าเป็นอย่างนั้น ปกติ reasonable doubt ไม่สามารถกำหนดได้อย่างชัดเจน

นอกจากนี้ในคดี Hill v. Baxter (1958) ของประเทศอังกฤษ ศาลได้ให้นิยามคำว่า “reasonable doubt” ไว้ว่าหมายถึง ข้อสงสัยชนิดหนึ่งที่เกิดขึ้นเมื่อคุณเข้าไปเกี่ยวข้องกับกิจกรรมที่สำคัญของคุณซึ่งคุณยอมให้ข้อสงสัยนี้มีอิทธิพลเหนือคุณไม่ว่าทางใดทางหนึ่ง กล่าวคือ ข้อสงสัยตามสมควรนี้มีอิทธิพลต่อกิจกรรมนั้น แสดงว่าต้องเป็นกิจกรรมที่สำคัญ (importance) จะไม่ใช่ในทุกกิจกรรม (every affairs) ที่เกิดขึ้นเป็นประจำซึ่งไม่ได้รับผลหรืออิทธิพลจากข้อสงสัย<sup>11</sup>

### 3.1.3 พิจารณาระดับการพิสูจน์ (การชั่งน้ำหนักพยานหลักฐาน)

ตามหลักประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 227 วางมาตรฐานให้ศาลต้องแน่ใจว่ามีการกระทำความผิดจริงและจำเลยเป็นผู้กระทำความผิดนั้น จึงจะลงโทษจำเลยได้ หากไม่แน่ใจต้องยกฟ้อง เมื่อพิจารณาตามคำพิพากษาศาลฎีกาของไทยจะเห็นแนวทางการพิจารณาข้อเท็จจริงว่าอย่างไรจึงจะปราศจากข้อสงสัยตามสมควร โดยในแต่ละคดีจะมีข้อเท็จจริงที่แตกต่างกันออกไปประกอบกับการชั่งน้ำหนักพยานหลักฐานเป็นเรื่องดุลพินิจของผู้พิพากษาแต่ละท่าน ส่งผลให้คดีที่แม้จะมีข้อเท็จจริงใกล้เคียงกันมีผลของคดีที่แตกต่างกันได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่แสดงถึงมาตรฐานการพิสูจน์ที่พิจารณาในด้านการชั่งน้ำหนักพยานหลักฐานของผู้พิพากษาเช่น ในคดีข่มขืนกระทำชำเรา นั้น กรณีผู้เสียหายเป็นหญิงรู้จักและไม่เคยมีเรื่องโกรธเคืองกับจำเลยทั้งสี่มาก่อน ได้เบิกความว่าถูกจำเลยทั้งสี่ข่มขืนเป็นขั้นตอนมีรายละเอียดสอดคล้องสมจริงยากแก่การปรุงแต่ง และผิดวิสัยที่หญิงสาวจะแต่งเรื่องดังกล่าวขึ้น ประกอบกับที่เกิดเหตุมีแสงสว่างจากเทียนไขให้ผู้เสียหายเห็นจำเลยทั้งสี่ในระยะใกล้ จำเลยเบิกความแต่ไม่ชัดเจน แม้แพทย์จะตรวจไม่พบรอยบาดแผลใดภายนอกและพบเยื่อพรหมจารีฉีกขาดเก่า ไม่พบแผลใหม่เนื่องจากผู้เสียหายได้ร่วมประเวณีกับแฟนก่อนเกิดเหตุ และได้ชำระล้างร่างกายก่อนไปให้แพทย์ตรวจ ซึ่งแพทย์ลงความเห็นว่า การตรวจไม่พบเชื้อสุมิได้แปลว่าไม่ถูกกระทำชำเราซึ่งขึ้นอยู่กับการพิจารณาหลายประการ ศาลเห็นว่า พยานหลักฐานของโจทก์จึงมีน้ำหนักแน่นแฟ้นรับฟังโดยปราศจากข้อสงสัยว่าจำเลยทั้งสี่กับพวกได้ร่วมกันข่มขืนผู้เสียหายในลักษณะโทรมหญิง แสดงให้เห็นว่า ศาลจะพิจารณาจากพยานหลักฐานของโจทก์ทั้งหมดว่าทำให้เชื่อได้

---

<sup>11</sup> Richard May, Criminal Evidence, Third Edition (London: Sweet & Maxwell, 1995), p. 67.

หรือไม่ว่าจำเลยกระทำความผิด ซึ่งพยานหลักฐานจะสอดคล้องกัน และหากจำเลยไม่สามารถสืบหักล้างพยานโจทก์ให้ศาลเกิดความสงสัยว่าจำเลยไม่ได้กระทำความผิด ศาลไม่เกิดความสงสัยในความผิดของจำเลย ก็พิพากษาลงโทษจำเลยได้<sup>12</sup> หรือกรณีข้อเท็จจริงที่พยานโจทก์และโจทก์เบิกความสอดคล้องกัน เมื่อไม่ปรากฏว่ามีสาเหตุโกรธเคืองกับจำเลยมาก่อน จึงไม่มีเหตุอันควรระแวงสงสัยว่าจะเบิกความปรักปรำใส่ร้ายจำเลยให้ต้องรับโทษ โดยเฉพาะ ส. ไม่เคยรักใคร่ชอบพอกับจำเลยมาก่อน หากไม่เป็นความจริง ส. จะไม่เบิกความถึงเรื่องน่าอับอายเช่นนี้ จึงไม่น่าเชื่อว่า ส. จะยินยอมให้จำเลยกระทำชำเราจนสำเร็จความใคร่ เหตุที่ ส. ไม่ดำเนินคดีแก่จำเลยในความผิดข้อหาข่มขืนกระทำชำเราเพราะจำเลยขู่ว่าจะฆ่า ส. ย่อมจะเกิดความกลัว จึงหาใช่เป็นข้อพิรุธแต่อย่างใด<sup>13</sup>

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่า ในคดีข่มขืนกระทำชำเรา นั้น เหตุอันควรสงสัยหรือข้อสงสัยอันสมควรนั้น ศาลจะพิจารณาว่า โจทก์กับจำเลยเคยมีเรื่องโกรธเคืองหรือไม่ นอกจากนี้เมื่อผู้เสียหายเป็นหญิง ศาลจะพิจารณาว่า โดยทั่วไปผู้หญิงจะไม่นำเรื่องที่ถูกล่วงละเมิดซึ่งทำให้ตนต้องอับอายเสียหาย จึงทำให้น้ำหนักของคำเบิกความโจทก์มีน้ำหนักมาก และหากพิจารณาพยานหลักฐานทั้งหมดแล้วไม่สอดคล้องกันหรือเกิดความสงสัยในส่วนใดที่ควรสงสัย หากโจทก์ไม่สามารถทำให้ศาลหายสงสัยได้ ศาลก็ต้องยกฟ้อง แต่หากศาลเห็นว่าพยานสอดคล้องกันก็พิพากษาลงโทษจำเลยได้

คดีเป็นจำนวนมากที่ศาลสูงไม่เห็นด้วยกับคำพิพากษาของศาลชั้นต้น โดยพิพากษายกฟ้อง ซึ่งปัญหานี้มาจากการชั่งน้ำหนักพยานหลักฐานที่แตกต่างกัน แม้ว่ากฎหมายจะกำหนดให้รับฟังพยานหลักฐานถึงขั้นปราศจากข้อสงสัยก็ตาม แต่ก็เป็นเรื่องยากที่จะกำหนดให้ชัดเจนมากกว่านี้ได้เนื่องจากขึ้นอยู่กับดุลพินิจของผู้พิพากษาแต่ละท่านในการวินิจฉัยข้อเท็จจริงมิใช่การชี้ขาดข้อกฎหมาย เช่น ข้อเท็จจริงปรากฏว่า จำเลยเป็นเพียงผู้รับฝากเฮโรอีนจาก ล. นำไปให้ ส. และ อ. การที่จะลงโทษจำเลยฐานจำหน่ายเฮโรอีนได้ก็ต่อเมื่อรับฟังได้ว่าจำเลยรู้ว่าห่อของที่นำไปให้ ส. และ อ. เป็นเฮโรอีนเท่านั้น แต่เมื่อเจ้าพนักงานตำรวจเข้าจับกุมจำเลยยื่นเฉย ๆ ไม่ได้วิ่งหนีไหน่ไหน ทั้งปฏิเสธว่าไม่รู้เรื่อง จึงเห็นได้ว่า หากจำเลยรู้ว่าห่อของที่จำเลยรับฝากเป็นเฮโรอีนแล้วโดยสัญชาตญาณจำเลยจะวิ่งหนีไปไม่ยอมให้จับกุม การที่จำเลยมิได้หลบหนีจึงอาจเป็นไปได้ว่าจำเลยไม่รู้ว่าห่อของที่นำมาให้ ส. และ อ. เป็นเฮโรอีน ประกอบกับโจทก์มิได้นำสืบให้เห็นว่าจำเลยได้เกี่ยวข้องเป็นผู้ร่วมจำหน่ายเฮโรอีนกับ ล. ด้วยหรือไม่ พยานหลักฐานโจทก์ จึงไม่มี

<sup>12</sup> คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 96-97/2545 จาก [www.deka2007.supremecourt.or.th](http://www.deka2007.supremecourt.or.th)

<sup>13</sup> คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3534/2545 จาก [www.deka2007.supremecourt.or.th](http://www.deka2007.supremecourt.or.th)

น้ำหนักให้รับฟังได้ว่าจำเลยครอบครองและจำหน่ายเฮโรอีน<sup>14</sup> คดีนี้ ศาลชั้นต้นพิพากษาลงโทษจำเลยในหลายฐานความผิดทั้งฐานจำหน่ายเฮโรอีน มีเฮโรอีนไว้ในครอบครองโดยไม่ได้รับอนุญาต และมีกัญชาไว้ในครอบครองโดยไม่ได้รับอนุญาต ศาลอุทธรณ์พิพากษายกฟ้อง ศาลฎีกายืนตามคำพิพากษาของศาลอุทธรณ์ ศาลจะลงโทษจำเลยก็ต่อเมื่อจำเลยรู้ว่า ห่อของเป็นเฮโรอีน เมื่อตามข้อเท็จจริงที่นำเสนอแสดงว่าจำเลยไม่รู้ว่าห่อของนั้นเป็นเฮโรอีน ประกอบกับโจทก์ซึ่งมีหน้าที่ต้องนำเสนอว่าจำเลยกระทำความผิดอย่างไร ก็มิได้นำสืบว่าจำเลยเกี่ยวข้องร่วมจำหน่ายเฮโรอีนหรือไม่ เมื่อศาลชั้นนำหนักพยานหลักฐานต่าง ๆ จึงไม่มีน้ำหนักพอว่าจำเลยกระทำความผิดจึงยกฟ้อง จะเห็นได้ว่าเป็นเรื่องดุลพินิจของศาลในการตัดสินคดี โดยศาลจะรับฟังพยานหลักฐานและชั่งน้ำหนักพยานว่าพิสูจน์จนสิ้นสงสัยได้หรือไม่ว่าจำเลยกระทำความผิดจริง ศาลแต่ละท่านจะมีดุลพินิจอย่างไรเป็นเรื่อง อัตวิสัยของแต่ละบุคคล ดังคดีนี้ศาลชั้นต้นฟังว่าจำเลยกระทำความผิดตามที่ฟ้องจึงลงโทษจำเลย แต่ศาลฎีกากลับเห็นว่าหลักฐานไม่เพียงพอที่จะเชื่อว่าจำเลยกระทำความผิดจริง

### 3.2 การชั่งน้ำหนักพยานหลักฐานภายใต้ประมวลกฎหมาย วิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 227

#### 3.2.1 ความหมายของการชั่งน้ำหนักพยานหลักฐาน

นักนิติศาสตร์ได้ให้ความหมายของการชั่งน้ำหนักพยานหลักฐานไว้ดังนี้

การชั่งน้ำหนักพยานหลักฐาน หมายถึง การที่ศาลนำพยานหลักฐานทุกประเภทที่คู่ความนำเสนอมาแล้วและศาลเห็นว่าไม่ต้องห้ามมิให้รับฟัง มาพิเคราะห์อีกชั้นหนึ่งว่าพยานหลักฐานนั้นคู่ความได้นำสืบได้เชื่อในตามข้ออ้างข้อเถียงในประเด็นข้อพิพาทหรือไม่ การชั่งน้ำหนักพยานหลักฐานจึงเป็นการวินิจฉัยปัญหาข้อเท็จจริงในประเด็นที่พิพาทกันให้เป็นที่ยุติโดยอาศัยพยานหลักฐาน<sup>15</sup>

<sup>14</sup> คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 93/2543 จาก [www.deka2007.supremecourt.or.th](http://www.deka2007.supremecourt.or.th)

<sup>15</sup> พรเพชร วิชิตชลชัย, คำอธิบายกฎหมายลักษณะพยาน, พิมพ์ครั้งที่ 4 (กรุงเทพฯ: บริษัทเกรนโรว จำกัด, 2542), น. 385.

การชั่งน้ำหนักพยานหลักฐาน หมายถึง การใช้เหตุผล สามัญสำนึก และตรรกวิทยา ค้นหาความเป็นไปได้เท่านั้น...ซึ่งขึ้นอยู่กับจำนวนพยานหลักฐาน พยานประกอบและความน่าเชื่อถือของพยานแต่ละชนิด<sup>16</sup>

การชั่งน้ำหนักพยานหลักฐานในคดีอาญานั้น ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 227 บัญญัติให้ศาลใช้ดุลพินิจวินิจฉัยชั่งน้ำหนักพยานหลักฐานทั้งปวง อย่าพิพากษาลงโทษจนกว่าจะแน่ใจว่ามีการกระทำผิดจริงและจำเลยเป็นผู้กระทำผิดนั้น<sup>17</sup>

ในการชั่งน้ำหนักพยานหลักฐานของศาลว่าพยานหลักฐานมีน้ำหนักความน่าเชื่อถือมากน้อยเพียงใด กฎหมายมิได้กำหนดกฎเกณฑ์ไว้คงปล่อยให้ศาลเพราะไม่ใช่เรื่องที่กำหนดหลักเกณฑ์ให้แน่นอนได้ โดยศาลจะใช้เหตุผล สามัญสำนึก และหลักตรรกวิทยา เรื่องที่จะกำหนดหลักเกณฑ์ให้แน่นอนได้ ค้นหาความน่าจะเป็น โดยพิจารณาถึงความน่าเชื่อถือและความน่าเป็นไปได้ของพยานหลักฐานนั่นเอง รวมทั้งความเป็นปรกติหรือผิดปกติ ความสมเหตุสมผล และความรั้งกันหรือความขัดแย้งกันกับพยานหลักฐานอื่นหรือไม่ บางครั้งพยานหลักฐานอย่างเดียวกันผู้พิพากษาคณะหนึ่งอาจแปลความหมายต่างกันไปจากผู้พิพากษาอีกคณะหนึ่งก็ได้ ทั้งไม่มีมาตรฐานในการวัดได้ว่าความเห็นของฝ่ายใดผิดหรือถูก การเห็นไม่ตรงกันในประเด็นนี้จึงไม่ใช่สิ่งผิดปกติหรือเป็นเรื่องเสียหายแต่อย่างใด กลับจะทำให้มีการตรวจสอบความเห็นและทำให้พิจารณาแง่มุมของปัญหาได้กว้างขวางส่งผลให้การวินิจฉัยปัญหาต่าง ๆ รอบคอบยิ่งขึ้น และศาลที่จะใช้ดุลพินิจได้ดีก็คือศาลหรือผู้พิพากษาที่นั่งพิจารณาและนั่งทำการสืบพยานนั่นเอง เพราะเป็นผู้เห็นการเบิกความและพฤติการณ์ต่าง ๆ ของพยาน ดังนั้นการชั่งน้ำหนักพยานหลักฐานหรือการชี้ขาดข้อเท็จจริงถือเป็นงานที่มีความสำคัญและเป็นภาระที่หนักที่สุดในการพิจารณาในการพิพากษาคดีของผู้พิพากษา ทั้งนี้เพราะการที่จะปรับกฎหมายให้ผลดีของคดีเป็นไปในทางใดขึ้นอยู่กับขึ้นอยู่กับข้อเท็จจริงที่ศาลพึงเป็นข้อยุติ

อย่างไรก็ตาม การใช้ดุลพินิจในการชั่งน้ำหนักพยานหลักฐานดังกล่าวก็ไม่ใช่ว่าเรื่องตามอำเภอใจของผู้พิพากษาแต่ละคน เพราะแม้ศาลหรือผู้พิพากษาจะเห็นแตกต่างกันในการชั่งน้ำหนักพยานหลักฐาน แต่ในการพิพากษาของศาลจะทำได้โดยพิพากษายกฟ้องร่วมกันเป็นองค์คณะและถือความเห็นของฝ่ายข้างมาก อีกทั้งยังมีศาลสูงคอยตรวจสอบคำวินิจฉัยของศาลล่างอีก

<sup>16</sup> โสภณ รัตนกร, คำอธิบายกฎหมายลักษณะพยาน, พิมพ์ครั้งที่ 9 (กรุงเทพฯ: นิติบรรณการ, 2551), น. 508-510.

<sup>17</sup> เข็มชัย ชุตินวงศ์, คำอธิบายกฎหมายลักษณะพยาน, พิมพ์ครั้งที่ 8 (กรุงเทพฯ: นิติบรรณการ, 2551), น. 450.

หากการชั่งน้ำหนักพยานหลักฐานของศาลล่างไม่ถูกต้อง ศาลสูงอาจมีคำวินิจฉัยกลับหรือแก้คำพิพากษาของศาลล่างได้ นอกจากนี้ยังมีคำพิพากษาศาลฎีกาซึ่งวางหลักเกี่ยวกับการชั่งน้ำหนักพยานหลักฐานไว้มากมาย ซึ่งเป็นหลักที่ศาลย่อมปฏิบัติตาม

### 3.2.2 แนวทางในการชั่งน้ำหนักพยาน

โดยทั่วไปแล้วในการชั่งน้ำหนักพยานหลักฐานทั้งในคดีแพ่งและคดีอาญาศาลจะใช้หลักเกณฑ์ต่อไปนี้ในการพิจารณาคือ

(1) มาตรฐานการพิสูจน์ คือ การพิจารณาว่าคู่ความในคดีได้พิสูจน์ให้ถึงมาตรฐานการพิสูจน์ในคดีนั้น ๆ หรือไม่ กล่าวคือ ในคดีแพ่งถือว่าหลักฐานของฝ่ายใดมีน้ำหนักความน่าเชื่อถือมากกว่ากันอีกฝ่ายหนึ่งฝ่ายนั้นก็เป็นผู้ชนะคดี ส่วนในคดีอาญาโจทก์ต้องพิสูจน์ให้ปราศจากข้อสงสัยว่าจำเลยเป็นผู้กระทำผิด

(2) ภาระการพิสูจน์ คือ การพิจารณาว่าคู่ความฝ่ายที่มีภาระการพิสูจน์ได้นำพยานหลักฐานเข้าสืบเพื่อปลดปล่อยภาระหน้าที่ตัวเองหรือไม่ หากไม่พยานหลักฐานเข้าสืบ หรือนำเข้าสืบแต่ฟังไม่ได้ว่าข้อเท็จจริงเป็นดังที่กล่าวอ้าง คู่ความฝ่ายนั้นก็จะเป็นฝ่ายแพ้คดี ในคดีอาญาภาระการพิสูจน์ตกอยู่แก่ฝ่ายโจทก์เสมอ ส่วนในคดีแพ่งภาระการพิสูจน์จะตกอยู่กับผู้กล่าวอ้างข้อเท็จจริงนั้น ๆ

หลักการชั่งน้ำหนักความน่าเชื่อถือของพยานหลักฐานในคดีแพ่งหรือคดีอาญานั้น มิได้มีการกฎหมายกำหนดไว้เป็นหลักเกณฑ์ที่แน่นอนตายตัว เพราะเป็นกรณีของการใช้ดุลพินิจในการชั่งน้ำหนักพยานหลักฐานทั้งปวงที่นำเสนอต่อศาล ซึ่งต้องอาศัยความรู้ทางจิตวิทยา และศาสตร์ต่าง ๆ เพื่อนำมาประมวลและวิเคราะห์ว่าพยานหลักฐานที่ทั้งฝ่ายโจทก์และจำเลย หรือพยานศาลเองที่นำมาสืบนั้นมีความน่าเชื่อถือเพียงใด ซึ่งกรณีดังกล่าวมักจะต้องพิจารณาเปรียบเทียบกับหลักสามัญสำนึกของบุคคลโดยทั่วไป (common sense) จึงไม่สามารถกำหนดหลักเกณฑ์ได้แน่นอนตายตัว ดังเช่นการรวบรวมพยานหลักฐาน หรือการนำสืบพิสูจน์พยานในศาลซึ่งกฎหมายกำหนดหลักเกณฑ์ถึงการได้มาซึ่งพยานหลักฐานที่น่าจะพิสูจน์ความผิดได้ทุกกรณี เว้นแต่จะต้องด้วยข้อห้ามมิให้รับฟังตามที่กำหนด แต่พยานหลักฐานที่รวบรวมได้นั้นจะมีความน่าเชื่อถือน้อยกว่ากันเพียงใดขึ้นอยู่กับสภาพและลักษณะของพยานหลักฐานนั้นเองว่าจะมีความน่าเชื่อถือและน่าเชื่อถือเท็จจริงที่ต้องการพิสูจน์เพียงใด

อย่างไรก็ดี แนวทางในการชั่งน้ำหนักพยานหลักฐานนั้น ผู้วินิจฉัยไม่ว่าจะเป็นศาลหรือเจ้าพนักงานในกระบวนการยุติธรรม โดยหลักแล้วมักจะเลือกพยานที่น่าเชื่อถือที่สุด เป็น

พยานที่นำมาเป็นหลักในการพิเคราะห์ข้อเท็จจริง และพิจารณาพยานอื่น ๆ เปรียบเทียบว่า ข้อเท็จจริงตามที่พยานหลักฐานต่าง ๆ ได้นำเสนอนั้น มีความสอดคล้องด้วยกัน หรือสอดคล้องกับ เหตุการณ์ที่ควรจะเป็นเพียงใด ซึ่งในการพิเคราะห์ความสอดคล้องต้องกันของพยานหลักฐานและ ข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นนี้ จำต้องอาศัยประสบการณ์และความรู้ในเรื่องนั้น ๆ มาเป็นข้อประกอบในการ วินิจฉัยซึ่งน้ำหนักความน่าเชื่อถือของพยาน อันจะนำไปสู่ข้อเท็จจริงที่สรุปได้<sup>18</sup>

หลักพิสูจน์ความสอดคล้องต้องกันเพื่อนำไปสู่การชี้ขาดตัดสินในข้อเท็จจริงที่ พิเคราะห์นั้น ผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้หลักพิเคราะห์จากกฎแห่งความคิดซึ่งมีความสัมพันธ์ในเชิง ตรรกวิทยา 4 ประการดังนี้<sup>19</sup>

(1) กฎแห่งความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน หมายถึง เหตุการณ์อันหนึ่งจะมีความจริง ได้เพียงประการเดียว จะมีความจริงหลายประการในข้อเดียวกันไม่ได้ ดังนั้น พยานที่เบิกความ หลายปากในเรื่องเดียวกันและสอดคล้องต้องกัน แสดงให้เห็นว่าน่าจะเป็นความจริง แต่มีข้อสังเกต ว่าแม้จะสอดคล้องกันก็อาจไม่เป็นความจริงก็ได้เพราะข้ออมก้นมา จึงเบิกความเหมือนกันเกินไป จนเชื่อไม่ได้ ความสอดคล้องต้องกันนี้ แม้เป็นพยานปากเดียวกันก็ต้องพิเคราะห์ว่าสอดคล้อง กันตั้งแต่ต้นจนปลาย หรืออาจสอดคล้องกับพยานวัตถุหรือพยานเอกสารอื่นก็ได้

(2) หลักความขัดกัน หมายถึง ข้อที่ขัดกันย่อมไม่เป็นความจริง เช่น พยานเบิกความ แตกต่างกัน ย่อมจะเป็นจริงด้วยกันทั้งสองคนไม่ได้ แต่หากเป็นความแตกต่างกันในรายละเอียดก็ อาจเป็นเรื่องธรรมดา เพราะความจำและการสังเกตของแต่ละคนไม่เหมือนกัน

(3) หลักความเป็นจริงครึ่ง ๆ กลาง ๆ หมายถึง ข้อความใดเป็นความจริงอย่างไรต้อง เป็นความจริงอย่างนั้นเสมอไป จะจริงบ้างไม่จริงบ้าง หรือบางที่จริงบางที่ไม่จริงไม่ได้ นอกจากจะมี พฤติการณ์เพิ่มเติมจึงจะเปลี่ยนแปลงได้ เช่น น้ำเมื่อเป็นของแข็งจะเปลี่ยนเป็นของเหลวต้องมี อุณหภูมิเพิ่มเติม จึงจะเปลี่ยนแปลงได้ เป็นต้น

---

<sup>18</sup>โปรดดูรายละเอียดหลักเกณฑ์ในการชั่งน้ำหนักพยานหลักฐานนี้ ใน โสภณ รัตนกร, คำอธิบายกฎหมายลักษณะพยาน, หน้า 378-39, ยี่งศักดิ์ กฤษณจินดา, กฎหมาย ลักษณะพยาน, หน้า 262-264, สุพิศ ปราณีตพลกรัง, หลักการวินิจฉัยข้อเท็จจริงและชั่งน้ำหนัก พยานหลักฐาน, หน้า 15-30, ศาสตราจารย์จิตติ ดิงศภิทัย, ข้อสังเกตในการชั่งน้ำหนัก พยานหลักฐานและการเขียนคำพิพากษา, 2544, น. 1-28 .

<sup>19</sup>โปรดดู ศาสตราจารย์ จิตติ ดิงศภิทัย, ข้อสังเกตในการชั่งน้ำหนักพยานหลักฐาน และการเขียนคำพิพากษา, 2544, น. 2-4 .

(4) หลักความมีเหตุผลอันสมควร หมายความว่า เป็นข้อพิสูจน์ทางบวกว่าอะไรเป็นความจริง โดยการพิจารณาจากหลักใน (1)-(3) แล้วเป็นข้อพิสูจน์ทางลบว่าอะไรไม่จริง ถ้าไม่มีข้อพิสูจน์ว่าจริงก็ยิ่งเชื่อว่าจริงไม่ได้นอกจากจะมีข้อยืนยันขึ้นมาอีก ความบังเอิญอาจเป็นความจริงได้ แต่ไม่เป็นเหตุอันสมควร ต้องมีพฤติการณ์อื่นประกอบในทางยืนยัน

ในการวิเคราะห์ความมีเหตุผลสมควรนั้น ต้องพิจารณาถึงอาการทางจิตของพยานด้วยว่าพยานมีสัมปชัญญะ ความจำและการถ่ายทอดดีเพียงใด ซึ่งพยานที่จะรับฟังได้ในศาลนั้น มีหลักพิจารณาดังนี้

(4.1) โอกาสที่รู้เหตุการณ์

(4.2) เหตุผลในคำพยาน มีความน่าจะเป็นและมีความกลมกลืนเพียงใด

(4.3) เหตุผลในการได้พยานมา

(4.4) เชื่อถือพยานได้เพียงใด

ดังนั้น หลักการวินิจฉัยพยานหลักฐานและการสรุปข้อเท็จจริงในคดี จึงถือหลักว่า จะต้องคัดเลือกพยานหลักฐานที่ดีที่สุด และเป็นพยานที่ได้ให้ข้อมูลอันจะนำไปสู่ข้อเท็จจริงในคดีที่สอดคล้องกับความเป็นจริง โดยอาศัยหลักเหตุผล และความเป็นไปได้ตามหลักการวิเคราะห์ข้อเท็จจริงที่กล่าวไว้ข้างต้น

ดังนั้น ในการพิสูจน์ถึงความน่าเชื่อถือของพยานบุคคล ขึ้นอยู่กับปัจจัยที่สำคัญ 4 ประการ<sup>20</sup> ดังนี้

(1) โอกาสที่พยานได้ใช้ความสังเกต

(2) ความสามารถในการรับรู้และสังเกตการณ์

(3) ความสำคัญของเหตุการณ์ที่จะทำให้เกิดความสังเกต

(4) ความจำของพยาน

---

<sup>20</sup>จิตติ ดิงศรัทีย, ข้อสังเกตในการตั้งน้ำหนักพยานหลักฐานและการเขียนคำพิพากษา (กรุงเทพฯ: วิทยุชน, 2550), น. 5.

### 3.3 การชั่งน้ำหนักพยานในคดีอาญา (ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 227/1)

#### 3.3.1 ที่มาของกฎหมายการชั่งน้ำหนักพยานตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 227/1

กระทรวงยุติธรรม(สมัยที่ยังมิได้แบ่งแยกหน่วยงานระหว่างศาลยุติธรรมและกระทรวงยุติธรรม)ได้มีแนวความคิดในการเสนอแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ภาค 5 ว่าด้วยพยานหลักฐานตั้งแต่ในปี 2546 โดยเฉพาะอย่างยิ่ง มาตรา 227/1 ความว่า “ในการวินิจฉัยชั่งน้ำหนักพยานบอกเล่า พยานขัดทอด หรือพยานหลักฐานที่มีพิรุณหรือข้อบกพร่องประการอื่นอันอาจกระทบถึงความน่าเชื่อถือของพยานหลักฐานนั้น ศาลจะต้องกระทำด้วยความระมัดระวัง และไม่ควรเชื่อพยานหลักฐานนั้นโดยลำพังเพื่อลงโทษจำเลย เว้นแต่จะมีเหตุผลอันหนักแน่น มีพฤติการณ์พิเศษแห่งคดี หรือมีพยานหลักฐานประกอบอื่นมาสนับสนุน

พยานหลักฐานประกอบตามวรรคหนึ่ง หมายถึง พยานหลักฐานอื่นที่รับฟังได้ และมีแหล่งที่มาเป็นอิสระต่างหากจากพยานหลักฐานที่ต้องการพยานหลักฐานประกอบนั้น ทั้งจะต้องมีคุณค่าเชิงพิสูจน์ที่สามารถสนับสนุนให้พยานหลักฐานอื่นที่ประกอบมีความน่าเชื่อถือมากขึ้นด้วย” ทั้งนี้ เพื่อเป็นแนวทางในการวิเคราะห์น้ำหนักของพยานบอกเล่า แม้ว่าศาลฎีกาจะได้วางบรรทัดฐานในเรื่องการประเมินน้ำหนักพยานบอกเล่าเอาไว้ตรงกันมาแต่เดิมว่า เมื่อใดก็ตามถ้ารับฟังพยานบอกเล่าเข้ามาแล้ว โดยสภาพของพยานบอกเล่าไม่ค่อยมีน้ำหนัก<sup>21</sup>

อย่างไรก็ตาม รัฐบาลในยุคพันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร ได้นำร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่...) พ.ศ. ...ซึ่งมีร่างมาตรา 227/1 นี้ด้วย<sup>22</sup> ทั้งนี้ ร่างกฎหมายดังกล่าวได้ผ่านการพิจารณาในวาระที่ 1 ซึ่งเป็นขั้นรับหลักการ และอยู่ในระหว่างการ

<sup>21</sup>จรัญ ภักดีธนากุล, กฎหมายลักษณะพยานหลักฐาน, พิมพ์ครั้งที่ 2 (กรุงเทพมหานคร: หจก.จิวรัชการพิมพ์, 2549), น. 289.

<sup>22</sup>กลุ่มงานบริการวิชาการ สำนักวิชาการ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, เอกสารประกอบการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง(ฉบับที่...) สภานิติบัญญัติแห่งชาติ (แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา(ฉบับที่...) อ.พ.5/2548 สมัยสามัญทั่วไป, เอกสารอัดสำเนา, น. 34.

พิจารณาของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน แต่เมื่อเกิดการรัฐประหารในวันที่ 19 กันยายน 2549 ทำให้ร่างกฎหมายดังกล่าวต้องเป็นการยกเลิกการพิจารณาไปโดยปริยาย

ต่อมาในปี 2550 ได้มีการนำร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง(ฉบับที่...) และแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา(ฉบับที่...) พ.ศ... เข้าสู่การพิจารณาของสภานิติบัญญัติแห่งชาติอีกครั้ง

โดยร่างประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 227/1<sup>23</sup> มีวัตถุประสงค์เพื่อกำหนดขอบเขตการใช้ดุลพินิจของศาลในการชั่งน้ำหนักพยานบอกเล่า พยานขัดทอด หรือพยานที่จำเลยไม่มีโอกาสถามค้าน หรือพยานหลักฐานที่มีข้อบกพร่องประการอื่นและไม่ควรรับฟังพยานหลักฐานนั้นโดยลำพังเพื่อลงโทษจำเลย เว้นแต่มีเหตุผลอันหนักแน่น มีพฤติการณ์พิเศษแห่งคดี หรือมีพยานหลักฐานประกอบอื่นมาสนับสนุน และกำหนดความหมายของคำว่า"พยานประกอบ"ให้ชัดเจน<sup>23</sup> สำหรับเหตุผลที่มีการบัญญัติมาตรา 227/1 มีดังนี้

(1) เป็นการกำหนดแนวทางในการใช้ดุลพินิจของศาลในการชั่งน้ำหนักพยาน เป็นการนำแนวคำพิพากษาศาลฎีกามาบัญญัติไว้ให้ชัดเจน เพื่อให้เกิดความโปร่งใสเป็นที่รู้กันโดยทั่วไป คู่ความสามารถตรวจสอบได้ และเป็นภาวะวิสัย

(2) พยานที่มีข้อบกพร่องประการอื่น หมายถึง เป็นกรณีปลีกย่อย เช่น พยานที่มีจุดอ่อน เป็นญาติกับผู้ต้องหา ไม่ใช่พยานคนกลาง พยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์ที่อาจปนเปื้อน เป็นต้น ซึ่งถ้าเป็นกรณีกฎหมายต่างประเทศอาจรวมถึงพยานที่ได้มาโดยมิชอบ หรือได้จากการค้นที่ไม่ชอบ

(3) เหตุผลอันหนักแน่น เช่น มือปืนขัดทอดผู้จ้างวาน ซึ่งปกติไม่รับฟัง แต่หากมือปืนเข้ามาขอตัวต่อพนักงานสอบสวนเอง ผู้ตายเป็นผู้เคยมีบุญคุณกับจำเลย และเนื้อหาที่ให้การมีความชัดเจน ศาลก็จะรับฟัง

(4) กรณีพนักงานสอบสวนเบิกความประกอบคำรับสารภาพจะไม่ถือเป็นพยานที่มีแหล่งที่มาเป็นอิสระต่างหากจากพยานหลักฐานที่ต้องการพยานหลักฐานประกอบ

---

<sup>23</sup> สำนักกฎหมาย สำนักเลขาธิการวุฒิสภา, เอกสารประกอบการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่...) พ.ศ...(มกราคม 2550), น. 3.

(5) การกำหนดแนวทางการรับฟังพยานหลักฐานไว้อย่างชัดเจน อาจทำให้การรับฟังพยานหลักฐานของศาลไม่ยืดหยุ่น ซึ่งควรให้เป็นวิวัฒนาการของศาลในการตัดสินจะเหมาะสมกว่า<sup>24</sup>

ทั้งนี้ เป็นร่างที่กระทรวงยุติธรรมเป็นผู้เสนอ และเป็นที่น่าสังเกตว่าในการประชุมของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เมื่อวันที่ 24 มกราคม 2550 สมาชิกสภานิติบัญญัติได้รับหลักการและมีการตัดคำว่า “มีพิรุณหรือ” ออกไปในขั้นการพิจารณาของคณะกรรมการการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ<sup>25</sup> และได้มีการประกาศใช้เป็นกฎหมาย

### 3.3.2 หลักเกณฑ์ในการชั่งน้ำหนักพยานตามมาตรา 227/1

บทบัญญัติของกฎหมายในเรื่องการชั่งน้ำหนักพยานหลักฐานในคดีอาญา ตามมาตรา 227/1 ดังนี้

มาตรา 227/1<sup>26</sup> ในการวินิจฉัยชั่งน้ำหนักพยานบอกเล่า พยานขัดทอด พยานที่จำเลยไม่มีโอกาสถามค้าน หรือพยานหลักฐานที่มีข้อบกพร่องประการอื่นอันอาจกระทบถึงความน่าเชื่อถือของพยานหลักฐานนั้น ศาลจะต้องกระทำด้วยความระมัดระวัง และไม่ควรเชื่อพยานหลักฐานนั้นโดยลำพังเพื่อลงโทษจำเลย เว้นแต่จะมีเหตุผลอันหนักแน่น มีพฤติการณ์พิเศษแห่งคดี หรือมีพยานหลักฐานประกอบอื่นมาสนับสนุน

---

<sup>24</sup>สถาบันวิจัยและพัฒนากระบวนการยุติธรรม สำนักงานกิจการยุติธรรม. สรุปผลการประชุมคณะกรรมการการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง(ฉบับที่...) สภานิติบัญญัติแห่งชาติ (แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ภาค 5 ว่าด้วยพยานหลักฐาน ครั้งที่ 31 และครั้งที่ 32 ,ตุลาคม 2550,น.1-2.

<sup>25</sup>สำนักงานการประชุมและชวเลข .รายงานการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ครั้งที่ 5 วันที่ 24 มกราคม 2550.น. 102-104.

<sup>26</sup>มาตรา 227/1 เพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ 28) พ.ศ. 2551.

พยานหลักฐานประกอบตามวรรคหนึ่ง หมายถึง พยานหลักฐานอื่นที่รับฟังได้และมีแหล่งที่มาเป็นอิสระต่างหากจากพยานหลักฐานที่ต้องการพยานหลักฐานประกอบนั้น ทั้งจะต้องมีคุณค่าเชิงพิสูจน์ที่สามารถสนับสนุนให้พยานหลักฐานอื่นที่ประกอบมีความน่าเชื่อถือมากขึ้นด้วย

บทบัญญัติมาตรา 227/1 มีความหมายว่าพยานหลักฐานพยานบอกเล่ามีปัญหาเรื่องความน่าเชื่อถือ ดังนั้น ในการชั่งน้ำหนักพยานหลักฐานบอกเล่าศาลจะต้องกระทำด้วยความระมัดระวัง และไม่ควรเชื่อพยานหลักฐานเหล่านี้โดยลำพังเพื่อลงโทษจำเลย ซึ่งหมายความว่าพยานหลักฐานบอกเล่าโดยลำพังไม่พอเพียงที่จะสร้างความเชื่อว่าเป็นความจริงเป็นเอกเทศ จึงต้องอาศัยพยานหลักฐานอื่นมาพิจารณาประกอบ แต่มีข้อยกเว้น กล่าวคือ (1) มีเหตุผลอันหนักแน่น หรือ (2) มีพฤติการณ์พิเศษแห่งคดี หรือ (3) มีพยานหลักฐานประกอบอื่นมาสนับสนุน

พยานหลักฐานประกอบนี้ ป.วิ.อ. มาตรา 227/1 บัญญัติความหมายไว้ ดังนี้ **“พยานหลักฐานประกอบตามวรรคหนึ่ง หมายถึง พยานหลักฐานอื่นที่รับฟังได้และมีแหล่งที่มาเป็นอิสระต่างหากจากพยานหลักฐานที่ต้องการพยานหลักฐานประกอบนั้น ทั้งจะต้องมีคุณค่าเชิงพิสูจน์ที่สามารถสนับสนุนให้พยานหลักฐานอื่นที่ประกอบมีความน่าเชื่อถือมากขึ้นด้วย”**

บทบัญญัตินี้เป็นการเดินตามแนวคำพิพากษาศาลฎีกาที่ได้วางหลักกฎหมายเกี่ยวกับการชั่งน้ำหนักพยานหลักฐานในคดีอาญาขึ้นมาประการหนึ่ง เรียกว่า **“พยานประกอบ”** คือหมายถึงพยานหลักฐานที่นำมาประกอบพยานหลักฐานที่น้ำหนักน้อย ลำพังแต่พยานหลักฐานประเภทนั้นประเภทเดียวไม่มีน้ำหนักให้พอรับฟังลงโทษจำเลยได้ แต่ถ้ามีพยานหลักฐานอื่นมาประกอบ (ซึ่งไม่จำเป็นต้องเป็นประจักษ์พยานแต่อาจเป็นพยานแวดล้อมกรณี พยานเอกสาร พยานวัตถุ) ก็สามารถรับฟังลงโทษจำเลยได้ แต่ความในวรรคสองของมาตรา 227/1 นี้เขียนให้ชัดว่าพยานหลักฐานอื่นที่จะต้องนำมาประกอบนั้นต้องมีแหล่งที่มาอันเป็นอิสระต่างหากจากพยานหลักฐานที่ต้องการพยานหลักฐานประกอบนั้น ตัวอย่างเช่น คำรับสารภาพของจำเลยในชั้นสอบสวนเป็นพยานหลักฐานหลักที่โจทก์นำสืบ แต่เนื่องจากคำรับสารภาพของจำเลยในชั้นสอบสวนดังกล่าวเป็นพยานบอกเล่า จึงต้องการพยานหลักฐานอื่นมาประกอบ สมมติว่าโจทก์นำสืบการนำชี้ที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพเป็นพยานหลักฐานประกอบเช่นนี้ การนำชี้ที่เกิดเหตุจึงเป็น

พยานหลักฐานที่มีที่มาจากคำรับสารภาพและมีแหล่งที่มาที่ไม่เป็นอิสระต่างหากจากคำรับสารภาพ ย่อมไม่อาจถือเป็นพยานหลักฐานประกอบได้<sup>27</sup> เป็นต้น

จึงกล่าวได้ว่า ในคดีอาญาการซึ่งนำพยานบอกเล่าจะต้องพิจารณาตามมาตรา 227/1 โดยกำหนดให้ศาลต้องกระทำด้วยความระมัดระวัง ไม่ควรเชื่อพยานบอกเล่านั้นโดยลำพัง เพื่อลงโทษจำเลย เว้นแต่จะมีเหตุผลหนักแน่น พุทธิการณ์พิเศษแห่งคดี หรือมีพยานประกอบ ส่วนในคดีแพ่ง นำหนักของพยานบอกเล่าเป็นไปตาม ป.วิ.พ. มาตรา 104 วรรคสอง ที่บัญญัติว่า การซึ่งนำพยานบอกเล่าว่าจะมีน้ำหนักให้น่าเชื่อเพียงใด ศาลจะต้องกระทำด้วยความระมัดระวัง โดยคำนึงถึงสภาพ ลักษณะ และแหล่งที่มาของพยานบอกเล่า นั้น บทบัญญัติเรื่องการซึ่งนำพยานหลักฐานจึงเป็นการยืนยันหลักตามแนวคำพิพากษาศาลฎีกาที่ผ่านมา

#### (1) กรณีการรับฟังพยานบอกเล่า

แต่เดิมบทบัญญัติของกฎหมายมิได้กล่าวถึงคำว่า “พยานบอกเล่า” ไว้โดยเฉพาะ เพียงแต่ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 85(2) บัญญัติห้ามมิให้ศาลรับฟังพยานที่มิได้เห็น ได้ยิน หรือทราบข้อความเกี่ยวในเรื่องที่จะให้การเป็นพยานนั้นมาด้วยตนเองโดยตรง ทำให้นักกฎหมายให้คำอธิบายพยานบอกเล่าโดยเน้นที่ถ้อยคำของบุคคล

อย่างไรก็ดี ในปัจจุบัน พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง (ฉบับที่ 23) พ.ศ.2550 ได้มีการเพิ่มเติมบทบัญญัติในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 85/1 วรรคหนึ่ง ในลักษณะที่ให้ความหมายพยานบอกเล่าไว้ดังนี้ “ข้อความซึ่งเป็นการบอกเล่าที่พยานบุคคลได้นำเบิกความต่อศาลก็ดี หรือที่บันทึกไว้ในเอกสารหรือวัตถุอื่นใด

---

<sup>27</sup> คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 4314/2544 โจทก์มีแต่คำรับสารภาพชั้นสอบสวนของจำเลย บันทึกการนำชี้ที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพและภาพถ่าย กับภาพถ่ายที่ ส. ชี้จำเลยโดยมี ร.ต.อ. น. พนักงานสอบสวนมาเบิกความประกอบ ซึ่งถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของคำรับสารภาพในชั้นสอบสวนเท่านั้น ทั้งจำเลยให้การปฏิเสธในชั้นพิจารณาคำรับสารภาพมิได้เป็นไปด้วยความสมัครใจและมิได้นำชี้ที่เกิดเหตุแต่อย่างใด ดังนั้น การจะนำคำรับสารภาพและการนำชี้ที่เกิดเหตุชั้นสอบสวนของจำเลยมาฟังลงโทษจำเลย โจทก์จะต้องมีพยานประกอบมาสืบให้เห็นว่าจำเลยกระทำความผิดจริง ทั้งพยานประกอบต้องมีใช่คำของเจ้าพนักงานตำรวจผู้สอบสวน เมื่อโจทก์ไม่มีพยานหลักฐานอื่นมาสืบประกอบคำรับสารภาพในชั้นสอบสวนของจำเลยพยานหลักฐานเท่าที่โจทก์นำสืบจึงยังมีความสงสัยตามสมควรว่าจำเลยกระทำผิดจริงตามฟ้องหรือไม่ ให้ยกประโยชน์แห่งความสงสัยนั้น ตาม ป.วิ.อ. มาตรา 227 วรรคสอง (จาก [www.deka2007.supremecourt.or.th](http://www.deka2007.supremecourt.or.th))

ซึ่งได้อ้างเป็นพยานหลักฐานต่อศาลก็ดี หากนำเสนอเพื่อพิสูจน์ความจริงแห่งข้อความนั้น ให้ถือว่า เป็นพยานบอกเล่า”

อันแสดงให้เห็นว่าพยานบอกเล่ามิได้จำกัดอยู่เฉพาะพยานบุคคลเท่านั้น แต่ยังรวมไปถึงพยานเอกสารและพยานวัตถุที่ใช้เพื่อพิสูจน์ความจริงแห่งข้อความ โดยพยานที่รับรู้เรื่องราวโดยตรงนั้น ไม่ได้มาเปิดต่อศาล

ทั้งนี้ สรุปลักษณะสำคัญของพยานบอกเล่าได้ 3 ประการ คือ

1) เป็นข้อความหรือคำกล่าวที่ทำขึ้นนอกศาลที่กำลังพิจารณาคดีอยู่เท่านั้น ดังนั้น แม้เป็นคำเบิกความต่อศาลเดียวกันแต่คนละคดี หรือคำเบิกความของพยานในคดีเดียวกันแต่คนละกระบวนการพิจารณา ก็ถือเป็นข้อความหรือคำกล่าวขึ้นนอกศาลทั้งหมด

2) เป็นข้อความหรือคำกล่าวที่บุคคลแสดงออกเพื่อสื่อความหมาย ซึ่งหมายรวมถึง คำพูดที่แสดงออกเป็นลายลักษณ์อักษร และกิริยาท่าทางที่ถูกคนแสดงออกเพื่อสื่อความหมาย

3) ข้อความหรือคำกล่าวนั้นเสนอต่อศาลเพื่อพิสูจน์ว่าข้อความที่กล่าวนั้นเป็นความจริงหมายความว่า ข้อความนั้นมิได้เสนอต่อศาลเพียงแสดงว่าข้อความมีอยู่เป็นอยู่จริง เท่านั้น

อย่างไรก็ตาม ตาม พ.ร.บ. แก้ไขเพิ่มเติม ป.วิ.อ. มาตรา 226/3 วรรคสอง ความว่า

“ห้ามมิให้ศาลรับฟังพยานบอกเล่า เว้นแต่

(1) ตามสภาพ ลักษณะ แหล่งที่มา และข้อเท็จจริงแวดล้อมของพยานบอกเล่าที่น่าเชื่อว่าจะพิสูจน์ความจริงได้

(2) มีเหตุจำเป็น เนื่องจากไม่สามารถนำบุคคลซึ่งเป็นผู้ได้เห็น ได้ยิน หรือทราบ ข้อความเกี่ยวในเรื่องที่จะให้การเป็นพยานนั้นด้วยตนเองโดยตรงมาเป็นพยานได้ และมีเหตุผลสมควรเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรมที่จะรับฟังพยานบอกเล่า

ในกรณีที่ศาลเห็นว่าไม่ควรรับไว้ซึ่งพยานบอกเล่าใด และคู่ความฝ่ายที่เกี่ยวข้องร้องคัดค้านก่อนที่ศาลจะดำเนินคดีต่อไป ให้ศาลจดยางานระบุนาม หรือชนิดและลักษณะของพยานบอกเล่า เหตุผลที่ไม่ยอมรับ และข้อคัดค้านของคู่ความฝ่ายที่เกี่ยวข้องไว้ ส่วนเหตุผลที่คู่ความฝ่ายคัดค้านยกขึ้นอ้างนั้น ให้ศาลใช้ดุลพินิจจดลงไว้ในรายงานหรือกำหนดให้คู่ความฝ่ายนั้นยื่นคำแถลงเพื่อรวมไว้ในสำนวน”

แม้ว่ากฎหมายจะวางรูปแบบ (Format) เป็นระบบประมวลก็จริง เวลาเขียนกลับเอาประมวลเนื้อความ (Substance) ของกฎหมายคอมมอนลอว์มาเขียนไว้ด้วย ที่เห็นชัดเจน ป.วิ.พ. มาตรา 95(2) ซึ่งผลการเขียนมาตรา 95(2) ไว้เช่นนั้น ทำให้แปลความได้อย่างหนึ่งว่า ถ้าเป็นพยานบอกเล่าแล้วต้องห้ามไม่ให้รับฟัง เพราะฉะนั้นในกฎหมายไทยจึงต้องถือว่ามิบทตัดพยาน

บอกเล่าอยู่ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง ในคดีความแพ่งจึงต้องรับฟังพยานบอกเล่าเป็นหลัก<sup>28</sup>

ตามมาตรา 95 วรรคสองห้ามมิให้รับฟังพยานบอกเล่า ซึ่งเป็นหลักเช่นเดียวกับ ป.วิ.พ. มาตรา 95 จากนั้นก็วางข้อยกเว้นให้ศาลรับฟังพยานบอกเล่าได้ถ้า (1) ตามสภาพลักษณะ แหล่งที่มา และข้อเท็จจริงแวดล้อมของพยานบอกเล่า นั้น น่าเชื่อว่าจะพิสูจน์ความจริงได้ (2) มีเหตุจำเป็น เนื่องจากไม่สามารถนำบุคคลซึ่งเป็นผู้ได้เห็น ได้ยิน หรือทราบข้อความเกี่ยวในเรื่องที่จะให้การเป็นพยานนั้นด้วยตนเองโดยตรงมาเป็นพยานได้ และมีเหตุผลสมควรเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรมที่จะรับฟังพยานบอกเล่า นั้น ข้อนี้ เห็นชัดว่าในการบัญญัติข้อยกเว้นในการรับฟังพยานบอกเล่า นั้น ก็หนีไม่พ้นหลักที่ให้ดุลพินิจศาลประเมินคุณค่าของพยานหลักฐานเอาเองโดยอิสระ (Principle of Free Appreciation of Evidence) โดยไม่ยึดติดกับกฎเกณฑ์ตายตัวดังเช่นกฎหมายลักษณะพยานหลักฐานคอมมอนลอว์<sup>29</sup>

ในทางปฏิบัติ ศาลฎีกาของไทยวางบรรทัดฐานไว้สอดคล้องกับหลักปฏิบัติที่ใช้อยู่ในหลายมลรัฐในประเทศสหรัฐอเมริกาว่า คำให้การรับสารภาพในชั้นสอบสวนหรือชั้นจับกุมของผู้ต้องหา นั้น เป็นพยานบอกเล่า แต่ถ้าพนักงานสอบสวนทำถูกต้องแล้ว ก็อาจถูกอ้างมาใช้เป็นพยานหลักฐานยืนยันเข้าในชั้นพิจารณาของศาลชั้นหนึ่ง ในฐานะที่เป็นข้อยกเว้นของบทคัดพยานบอกเล่า แต่จะต้องมีพยานหลักฐานประกอบน่าเชื่อถืออย่างนั้นได้ ศาลไทยก็วินิจฉัยตลอดมาว่า คำให้การรับสารภาพในชั้นสอบสวนของผู้ต้องหาที่ทำถูกต้องทุกประการ แม้จะรับฟังได้ แต่ศาลก็ต้องรับฟังด้วยความระมัดระวัง เพราะมีโอกาสที่จะคลาดเคลื่อนไปจากความจริงได้หลายประการ เพราะฉะนั้นโดยลำพัง ศาลยังไม่ควรเชื่อเป็นยุติ เว้นแต่จะมีหลักฐานพยานอย่างอื่น (Independent evidence) มาประกอบ หรือมีเหตุผลพิเศษมาสนับสนุน<sup>30</sup>

คำพิพากษาที่ 9/2545 วิเคราะห์คำให้การรับสารภาพในชั้นสอบสวนของผู้ต้องหาว่า ได้ให้การไว้ทันทีหลังเกิดเหตุ โดยเข้ามอบตัวแล้วให้การรับสารภาพแล้วเหตุการณ์และการกระทำของตนให้พนักงานสอบสวนทราบรายละเอียด ตั้งแต่ข้อมูลของการกระทำ ความผิดนั้นเป็นอย่างไร ถูกดขี่ข่มเหงอย่างไร แล้วได้คิดวางแผนการกระทำผิดครั้งนี้อย่างไร และได้ลงมือกระทำตามแผน

<sup>28</sup> ทรัพย์ ภักดีธนากุล, กฎหมายลักษณะพยานหลักฐาน, พิมพ์ครั้งที่ 3 (กรุงเทพมหานคร: หจก.จิรัชการพิมพ์, 2551), น. 280.

<sup>29</sup> เพิ่งอ้าง, น. 282.

<sup>30</sup> เพิ่งอ้าง, น. 285

นั่นเป็นขั้นตอนอย่างไรโดยละเอียด พนักงานสอบสวนได้บันทึกคำให้การรับสารภาพของผู้ต้องหา  
นี้ไว้อย่างสมบูรณ์ ทั้งในรูปของกระดาษและในรูปของวิดีโอเทป ในชั้นศาลจำเลยกลับคำให้การ  
พนักงานอัยการนำสืบบันทึกคำให้การรับสารภาพชั้นสอบสวน ซึ่งมีบันทึกในกระดาษ และภาพ  
เสียงในวิดีโอเทปที่ถ่ายไว้ และพนักงานสอบสวนมาเบิกความยืนยันอีกว่า ผู้ต้องหาได้ให้การรับ  
สารภาพในชั้นสอบสวนอย่างนั้น ๆ และได้บันทึกและวิดีโอเทปได้อย่างแท้จริง พยานหลักฐานของ  
ฝ่ายโจทก์มีเพียงสามชิ้นนี้เท่านั้น พยานหลักฐานอื่นไม่มีเลยเพราะเหตุเกิดสองต่อสองระหว่าง  
จำเลยกับผู้เสียหาย ไม่มีใครรู้เห็นเหตุการณ์ ไม่มีพยานวัตถุพยานเอกสารอื่นนอกจากพยานบอก  
เล่าสามชิ้นนี้ จำเลยปฏิเสธว่าไม่ได้ทำผิด และให้การต่อสู้ที่รับสารภาพไปเพราะพนักงานสอบสวน  
ข่มขู่หรือให้สัญญาว่าจะดำเนินคดีในสถานเบาทำให้หลงเชื่อ ซึ่งเท่ากับได้แย้งว่าคำให้การในการ  
ชั้นสอบสวนใช้ไม่ได้ ศาลฎีกาวิเคราะห์ในเรื่องนี้ว่า คำให้การรับสารภาพในชั้นสอบสวนนี้รับฟังได้  
เพราะทำถูกต้องทั้งหมด ไม่มีการหลอกลวง ไม่มีการข่มขู่จูงใจหรือให้คำมั่นสัญญาอะไร  
เพราะฉะนั้นรับฟังได้แต่เป็นพยานบอกเล่า โดยปกติน้ำหนักไม่มั่นคง ต้องมีพยานหลักฐานอย่าง  
อื่นประกอบ พยานหลักฐานอย่างอื่นคดีนี้ไม่มี แต่ศาลพิเคราะห์คำให้การรับสารภาพในชั้น  
สอบสวนของผู้ต้องหาในคดีนี้แล้ว เห็นว่า มีรายละเอียดมีข้อมูลในเวลาที่ทำทุกอย่าง ไม่มีข้อ  
พิสัจจะที่จะให้เห็นว่าไม่ตรงกับความจริง เชื่อเป็นยุติลงโทษจำเลยได้<sup>31</sup>

กล่าวโดยสรุป พยานบอกเล่าสามารถรับฟังได้ตาม ป.วิ.อ. มาตรา 226 อยู่แล้ว  
เพราะเป็นพยานหลักฐานซึ่งน่าจะพิสัจจะความมีผิดหรือบริสุทธิ์ของจำเลยได้ เมื่อมีการบัญญัติ  
มาตรา 226/3 ว่าพยานบอกเล่ารับฟังไม่ได้ อันเป็นการวางหลักใหม่ แต่ก็มิใช่อยกเว้นไว้อย่าง  
กว้างขวาง

## (2) กรณีการรับฟังพยานขัดทอด

คำว่า **พยานขัดทอด** หมายถึง ถ้อยคำของบุคคลที่มีส่วนรู้เห็นเป็นใจในการ  
กระทำผิด ที่ให้การปรักปรำเป็นผลร้ายแก่ผู้ร่วมกระทำผิดด้วยกัน โดยอาจจะเป็นประจักษ์  
พยานเบิกความโดยตรงต่อศาลหรือเป็นพยานบอกเล่าที่ให้การไว้ในชั้นสอบสวนก็ได้ แต่ถ้ากระทำ  
ไปโดยไม่มีข้อเท็จจริง มิได้ร่วมรู้เห็นเป็นใจด้วย ก็ไม่ใช่พยานขัดทอด เช่น

<sup>31</sup>ธานี สิงหนาท, คำอธิบายพยานหลักฐานคดีแพ่งและคดีอาญา, พิมพ์ครั้งที่ 7  
(กรุงเทพมหานคร: บริษัท กรุงสยามพับลิชชิง จำกัด, 2551), น. 377.

จำเลยลักใบยาโดยใช้ให้ ร. และ ก. ขนไป ร. ก. ไม่รู้ ไม่ได้ร่วมกระทำผิด จำเลยเป็นผู้ลักทรัพย์ ไม่ใช่เป็นผู้ใช้ให้ ร. ก. กระทำผิด คำเบิกความของ ร. ก. พยานโจทก์ ก็ไม่ใช่คำเบิกความของผู้ร่วมกระทำผิด มีน้ำหนักให้รับฟัง (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2961/2522)<sup>32</sup>

คดีนี้คำเบิกความของ ร. และ ก. พยานโจทก์มิใช่คำขัดทอด เพราะ ร. และ ก. มิใช่ผู้กระทำความผิด จึงมีน้ำหนักให้รับฟัง แต่การที่จำเลยใช้ให้ผู้อื่นกระทำความผิด โดยผู้ถูกใช้ไม่รู้ข้อเท็จจริงว่าการกระทำนั้นเป็นความผิด เช่นนี้มีคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3336-3337/2547 วินิจฉัยว่าจำเลยไม่ใช่ผู้ใช้ แต่เป็นผู้กระทำความผิดเองโดยทางอ้อม

ทั้งนี้ หากพยานขัดทอดถ้าเกิดขึ้นและได้มาโดยชอบ ก็รับฟังเป็นพยานหลักฐานได้ เพราะไม่มีกฎหมายห้ามมิให้รับฟังพยานหลักฐานชนิดนี้ แต่จะต้องแยกพิจารณา พยานขัดทอดออกเป็น 2 กรณี

(ก) พยานขัดทอดที่มาเบิกความปรักปรำจำเลยต่อศาล มิใช่พยานบอกเล่า แต่เป็นประจักษ์พยาน ไม่มีกฎหมายห้ามมิให้รับฟัง จึงเป็นพยานหลักฐานที่รับฟังได้ เช่น

แม้ ส. กับ ป. พยานโจทก์จะมีพฤติการณ์เป็นผู้ร่วมกระทำผิดด้วยกันกับจำเลย แต่โจทก์ได้กันคนทั้งสองไว้เป็นพยาน คำเบิกความของพยานทั้งสองปากรับฟังเป็นพยานหลักฐานได้แต่น้ำหนักน้อย ถ้าโจทก์มีพยานอื่นประกอบก็รับฟังลงโทษจำเลยได้ (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3611/2548, 968/2529 และ 4512/2530)

แม้ ส. จะมีพฤติการณ์ที่แสดงให้เห็นว่าได้รู้เห็นเป็นใจด้วยกับจำเลย ในการกระทำความผิดมาแต่ต้น แต่เมื่อ ส. ไม่เคยตกเป็นผู้ต้องหาในคดีนี้ คำเบิกความของ ส. มิใช่จะรับฟังไม่ได้เสียเลย ถ้าโจทก์มีพยานอื่นมาประกอบ ก็รับฟังลงโทษจำเลยได้ (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1793/2532)

จ. ติดต่อหาซื้อปืนมายิงผู้เสียหายตามที่จำเลยที่ 1 ต้องการ จ. มีพฤติการณ์เป็นผู้ก่อให้เกิดผู้อื่นกระทำความผิด แต่เมื่อโจทก์ได้กัน จ. ไว้เป็นพยาน คำเบิกความของ จ. รับฟังได้ **แต่น้ำหนักน้อย ต้องฟังพยานอื่นประกอบ จึงจะรับฟังลงโทษจำเลยได้** (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1835/2532)

ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องสนับสนุนให้เกิดการกระทำความผิด แต่โจทก์มิได้ฟ้องเป็นจำเลย กฎหมายมิได้ห้ามโจทก์อ้างเป็นพยาน เมื่อเป็นผู้ได้เห็นหรือทราบเรื่องการกระทำความผิด คำเบิกความก็มิได้ต้องห้ามมิให้รับฟัง **แต่ต้องพิเคราะห์ด้วยความระมัดระวังว่า พยานจะเบิกความเพื่อความขัดทอดจำเลยหรือให้ตนรอดพ้นจากการถูกฟ้องร้องลงโทษหรือไม่** (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1640/2526)

<sup>32</sup> www.deka2007.supremecourt.or.th

แม้คำให้การของจำเลยเอก ส จำเลยตรี ล ร้อยเอก จ และจำเลยเอก ศ .ในชั้นสอบสวน ที่พาดพิงถึงจำเลยว่าได้ร่วมกับ น ง ท หรือ ป จัดทำหลักฐานอันเป็นเท็จเกี่ยวกับการเบิกค่า รักษาพยาบาลสำหรับอวัยวะเทียมและอุปกรณ์ให้แก่บุคคลทั้งสี่นั้น มิใช่ในจำเลยคดีนี้ จึงมิใช่เป็นการขัดทอดในจำเลยเดียวกัน โจทก์จึงอ้างบุคคลดังกล่าวมาเป็นพยานในคดีนั้นได้ และ คำเบิก ความของบุคคลทั้งสี่ในฐานะพยานชั้นศาล ก็ไม่ต้องห้ามมิให้รับฟังเป็นพยานหลักฐาน เพราะพยานมาเบิกความด้วยตัวเองโดยตรงต่อศาล หากพยานบอกเล่าแต่อย่างใดไม่ (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 810 – 817 2544)<sup>33</sup>

#### (ข) พยานขัดทอดที่ให้การปรักปรำจำเลยไว้ในชั้นสอบสวน

นอกจากมีฐานะเป็นคำขัดทอดของผู้กระทำผิดด้วยแล้ว ยังมีฐานะเป็นพยานบอก เล่าด้วย เดิมเคยมีคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 758/2487 วินิจฉัยว่า คำขัดทอดในชั้นสอบสวน รับฟังเป็น พยานในชั้นศาลไม่ได้ เพราะเป็นพยานบอกเล่า แต่ต่อมาศาลฎีกาวินิจฉัยว่า แม้คำขัดทอดใน ชั้นสอบสวนจะเป็นพยานบอกเล่าก็ตาม แต่ถ้าให้การขัดทอดชอบด้วยเหตุผลพอให้รับ ฟังว่าเป็นความจริง ศาลก็มีอำนาจฟังได้ ดังนั้น คำขัดทอดในชั้นสอบสวน ศาลจะรับฟัง ได้ตามข้อยกเว้นของมาตรา 226/3 วรรคสอง (1) หรือไม่นั้น ต้องพิเคราะห์เป็นรายกรณี ไป หากคำขัดทอดชั้นศาลดังกล่าวตามสภาพ ลักษณะ แหล่งที่มา และข้อเท็จจริง แวดล้อมน่าเชื่อว่าพิสูจนความจริง ก็ให้รับฟังได้ แต่มีน้ำหนักน้อยกว่าคำขัดทอดใน ศาล เช่น

คำให้การในศาลในชั้นจับกุมและชั้นสอบสวนของจำเลยที่ 1 และที่ 2 ที่กระทำผิด ด้วยกันกับจำเลยที่ 3 ทำการปล้นทรัพย์ของผู้ตายและของนายสมศักดิ์ และฆ่าผู้ตาย แม้จะเป็นคำ ขัดทอดของผู้กระทำผิดด้วยกัน แต่ไม่มีบทบัญญัติของกฎหมายห้ามมิให้ฟังการให้การเช่นนั้นแต่ อย่างไม่ไร หากศาลเห็นว่าการให้การเช่นนั้นให้การขัดทอดด้วยเหตุผลพอให้รับฟังว่าเป็นความจริงที่ เกิดขึ้น ศาลก็มีอำนาจรับฟังคำขัดทอดนั้นประกอบการพิจารณาได้ (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 4195/2533 และ 1481/2548)

แม้คำรับสารภาพของจำเลยที่ 3 ที่รับต่อ ส ผู้ใหญ่บ้านว่า จำเลยที่ 3 ร่วมกับจำเลยที่ 1 และที่ 2 ลักตัดต้นพลวงของผู้เสียหายแล้วเอาไปซุกซ่อนไว้ในห้วยพรมซึ่งเป็นหนองน้ำจะมี ลักษณะเป็นคำขัดทอด หากคำขัดทอดนั้นมีเหตุผล ศาลย่อมรับฟังคำขัดทอดประกอบ พยานหลักฐานอื่นของโจทก์ได้ (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 6381/6382/2547)<sup>34</sup>

<sup>33</sup> เพิ่งอ้าง.

<sup>34</sup> เพิ่งอ้าง.

อย่างไรก็ตาม ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 232 บัญญัติห้ามมิให้โจทก์อ้างจำเลยเป็นพยาน แต่ถ้าหากบุคคลที่โจทก์อ้างอิงเป็นพยานนั้นมิได้อยู่ในฐานะจำเลย ในขณะที่เข้าเบิกความ ไม่ว่าจะเป็นเพราะโจทก์ก็ยังไม่ได้ฟ้องหรือฟ้องแล้วถอนฟ้อง หรือฟ้องแล้วและศาลมีคำพิพากษาถึงที่สุดไปแล้ว ทั้งนี้รวมถึงกรณีที่พยานผู้นั้นเป็นเพียงผู้กระทำความผิดร่วมกับจำเลย แต่มิได้ถูกฟ้องเป็นจำเลยในคดีนี้ด้วย บุคคลเหล่านี้โจทก์ย่อมอ้างเป็นพยานได้ไม่ขัดมาตรา 232

อย่างไรก็ตาม น้ำหนักในการรับฟังคำขัดทอดของผู้ร่วมกระทำความผิด ย่อมมีความเกรงกลัวต่อความผิดและโทษที่จะได้รับ การให้การหรือเบิกความขัดทอดจำเลย อาจจะมีได้เป็นไปตามความจริง แต่เพื่อปิดความรับผิดชอบหรือเพื่อให้ตนได้รับโทษน้อยลงหรือพ้นโทษไปเลย นอกจากนี้ในกรณีที่ได้ให้การไว้กับผู้อื่นหรือในชั้นสอบสวน ยังถือได้ว่าเป็นพยานบอกเล่า ซึ่งโดยหลักแล้วจะรับฟังไม่ได้ เพราะมิได้กระทำต่อหน้าศาลและต่อหน้าจำเลย เป็นคำให้การที่พยานมิได้สาบานตนตามลัทธิศาสนาต่อหน้าศาล มิได้ผ่านการถามค้านเพื่อกระจายข้อเท็จจริง สำหรับค้นคว้าหาความจริงโดยละเอียดตามกระบวนการ (คำพิพากษาฎีกาที่ 81/2530)<sup>35</sup>

เมื่อเหตุผลการห้ามรับฟังมีเช่นที่กล่าวนี้ หากโจทก์พิสูจน์ได้ว่าคำขัดทอดของจำเลยด้วยกันนั้นมิได้เกิดจากเหตุผลดังกล่าว ศาลก็อาจรับฟังคำขัดทอดนี้ลงโทษจำเลยได้

คำพิพากษาฎีกาที่ 2218/2531<sup>36</sup> คำให้การชั้นสอบสวนของจำเลยที่ 1 แม้เป็นคำขัดทอดกับรับฟังประกอบพยานหลักฐานอื่นของโจทก์ให้น้ำหนักได้ เพราะไม่ปรากฏว่าจำเลยที่ 1 ได้รับประโยชน์จากการขัดทอดถึงจำเลยที่ 2 แต่ประการใด ทั้งมีเหตุผลอยู่ในตัวว่า หากจำเลยที่ 2 มิได้ร่วมกระทำผิดก็ไม่น่าจะเป็นเหตุให้จำเลยที่ 1 ให้การพาดพิงถึงจนกระทั่งเป็นเหตุให้เจ้าพนักงานตำรวจวางแผนการให้จำเลยที่ 1 นัดหมายให้จำเลยที่ 2 ออกจากบ้านมาเพื่อพบตนและถูกจับได้ แสดงให้เห็นว่าคำให้การชั้นสอบสวนของจำเลยที่ 1 ในส่วนที่พาดพิงถึงจำเลยที่ 2 มีความจริง

คำพิพากษาฎีกาฉบับนี้ชี้ให้เห็นแนววินิจฉัยใหม่ ในการให้น้ำหนักคำขัดทอดของจำเลยด้วยกัน ซึ่งไม่ค่อยลงรอยกับหลักที่มีมาแต่เดิม โดยมีเหตุผลว่า เมื่อฟังได้ว่าเป็นคำขัดทอดที่มิได้กระทำเพื่อให้ผู้ขัดทอดพ้นผิดหรือได้รับประโยชน์แล้ว ก็น่าจะรับฟังได้

<sup>35</sup> เพิ่งอ้าง.

<sup>36</sup> เพิ่งอ้าง.

### (3) พยานที่จำเลยไม่มีโอกาสถามค้าน

เป็นการเดินตามคำพิพากษาศาลฎีกาที่<sup>37</sup> คำเบิกความของพยานที่มีได้มีการถามค้าน ถึงแม้ว่าจะไม่ทำให้ศาลไม่รับฟังคำพยานนั้น แต่ก็มีผลต่อการชั่งน้ำหนักคำพยาน ( คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1189/2523, 1383/2531, 3427/2533, และ 6333/2539)

กรณีบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นของผู้ให้ถ้อยคำซึ่งมีถิ่นที่อยู่ในต่างประเทศต่อศาลแทนการนำพยานบุคคลมาเบิกความต่อหน้าศาลตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 230/2 ซึ่งบัญญัติว่า “ในกรณีที่ไม้อาจสืบพยานตาม มาตรา 230/1 ได้ เมื่อคู่ความร้องขอหรือศาลเห็นสมควร ศาลอาจอนุญาตให้เสนอบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นของผู้ให้ถ้อยคำ ซึ่งมีถิ่นที่อยู่ในต่างประเทศต่อศาลแทนการนำพยานบุคคลมาเบิกความต่อหน้าศาลได้ แต่ทั้งนี้ ไม่ตัดสิทธิผู้ให้ถ้อยคำที่จะมาศาลเพื่อให้การเพิ่มเติม

บันทึกถ้อยคำตามวรรคหนึ่ง ให้มีรายการดังต่อไปนี้

- (1) ชื่อศาลและเลขคดี
- (2) วัน เดือน ปี และสถานที่ที่ทำการบันทึกถ้อยคำ
- (3) ชื่อและสกุลของคู่ความ
- (4) ชื่อ สกุล อายุ ที่อยู่ และอาชีพของผู้ให้ถ้อยคำ และความเกี่ยวข้องกับคู่ความ
- (5) รายละเอียดแห่งข้อเท็จจริง หรือความเห็นของผู้ให้ถ้อยคำ
- (6) ลายมือชื่อของผู้ให้ถ้อยคำ และคู่ความฝ่ายผู้เสนอบันทึกถ้อยคำ

สำหรับลายมือชื่อของผู้ให้ถ้อยคำให้นำ มาตรา 47 วรรคสาม แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาใช้บังคับโดยอนุโลม ห้ามมิให้แก้ไขเพิ่มเติมบันทึกถ้อยคำที่ได้ยื่นไว้แล้วต่อศาล เว้นแต่เป็นการแก้ไขข้อผิดพลาดหรือผิดหลงเล็กน้อย”

(4) พยานหลักฐานที่มีข้อบกพร่องประการอื่นอันอาจกระทบถึงความน่าเชื่อถือของพยานหลักฐานนั้น เป็นการเขียนกฎหมายเปิดไว้เพื่อให้หลักการชั่งน้ำหนักพยานมีความยืดหยุ่น เช่น

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2350/2541 <sup>38</sup>วินิจฉัยว่า แม้โจทก์จะมีผู้เสียหายเป็นประจักษ์พยานที่สำคัญเพียงคนเดียว ซึ่งโดยปกติพยานเดี่ยวเช่นนี้จะมีน้ำหนักในการรับฟังน้อย แต่หาใช่ว่า

<sup>37</sup>พรเพชร วิชิตชลชัย, คำอธิบายกฎหมายลักษณะพยานหลักฐาน, พิมพ์ครั้งที่ 2 (กรุงเทพฯ: สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา, 2552), น. 459.

<sup>38</sup>รวมคำพิพากษาศาลฎีกา พ.ศ.2541 เล่มที่ 6 จัดพิมพ์โดยสำนักงานส่งเสริมงานตุลาการ, น. 45.

จะรับฟังไม่ได้เลย หากโจทก์มีพยานหลักฐานอื่นที่ดีมาร่วมวินิจฉัยเข้าด้วยกันแล้ว พยานเดียวดังกล่าวก็สามารถรับฟังได้

คดีนี้ศาลท้วงติงในเรื่องน้ำหนักของประจักษ์พยานปากเดียวหรือพยานเดียว ซึ่งมีน้ำหนักน้อย ต้องอาศัยพยานหลักฐานประกอบจึงจะมีน้ำหนักให้น่าเชื่อถือ

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 4505/2531<sup>39</sup>วินิจฉัยว่า คนร้ายสามคนสวมหมวกไหมพรมเห็นเฉพาะใบหน้าบางส่วน ใช้อาวุธปืนจี้บังคับให้ผู้เสียหายคุกเข่าก้มหน้าหมอบลงกับพื้น ผู้เสียหายคงได้ยินเสียงคนร้ายเท่านั้น ดังนั้นคำเบิกความของผู้เสียหายที่ระบุว่า จำเลยทั้งสองเป็นคนร้ายเพราะจำเสียงได้นั้นจึงมีน้ำหนักน้อยเพราะเสียงพูดของแต่ละคนอาจเหมือนหรือคล้ายคลึงกันได้ หรืออาจเลียนแบบให้เหมือนหรือคล้ายคลึงกันได้

คดีนี้ศาลใช้ดุลพินิจพิจารณาเห็นว่า คำเบิกความเรื่องการจำเสียงคนร้ายได้ เป็นพยานหลักฐานที่มีข้อบกพร่องประการอื่นอันอาจกระทบถึงความน่าเชื่อถือ

---

<sup>39</sup>รวมคำพิพากษาศาลฎีกา พ.ศ.2531 เล่มที่ 10 จัดพิมพ์โดยสำนักงานส่งเสริมงานตุลาการ,